# Utbildningsutskottets betänkande 1984/85:16

**om anslag till grundskolor m. m. (prop. 1984/85:100)**

## ÅTTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1984/85:100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under punkt B 11 (s. 141–158) jämte motioner. Vidare behandlas vissa förslag som regeringen förelagt riksdagen i inledningen till propositionen (s. 8–24, 43–45, 52).

### Propositionen

Regeringen har i proposition 1984/85:100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under anslaget Bidrag till driften av grundskolor m. m.

*dels* föreslagit riksdagen att

1. anta ett inom utbildningsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i skollagen (1962:319),

2. godkänna vad som i propositionen förordats om ökning av antalet veckotimmar i svenska på grundskolans högstadium,

3. godkänna vad som i propositionen förordats om minskning av förstärkningsresursen,

4. godkänna vad som i propositionen förordats om tilläggsbidraget,

5. godkänna vad som i propositionen förordats om bidrag till pedagogisk utvecklingsverksamhet för undervisning av finskspråkiga elever,

6. godkänna vad som i propositionen föreslagits om ett nytt statsbidragssystem beträffande skolledningen i grundskolan,

7. godkänna vad som i propositionen förordats om antalet skolledare och biträdande skolledare fr. o. m. den 1 juli 1986,

8. godkänna vad som i propositionen förordats om bibehållande av antalet skolledare och biträdande skolledare i grundskolan t. o. m. utgången av juni 1986,

9. godkänna vad som i propositionen förordats om bibehållande av antalet skolledare och biträdande skolledare i kommuner med mindre än 250 poäng under tiden 1 juli 1986 – den 30 juni 1988,

10. godkänna vad som i propositionen förordats om statsbidrag till kostnader för skolchefer,

11. godkänna vad som i propositionen föreslagits om indragning av de statligt reglerade skolchefstjänsterna,

12. godkänna vad som i propositionen förordats om teknikkurser för flickor,

13. godkänna vad som i propositionen förordats om beräkning av bidrag till lokal skolutveckling,

14. godkänna vad som i propositionen förordats om bidrag till utvecklingsarbete med kultur i skolan,

15. godkänna vad som i propositionen förordats om ändrade utbetalningsregler för bidrag till driften av grundskolan,

16. till Bidrag till driften av grundskolor m. m. för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 13 707 000 000 kr.,

*dels* berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som i propositionen har anförts om

17. skolledningsfrågor i övrigt.

Regeringen har vidare i inledningsavsnittet (s. 8–24, 43–45, 52)

*dels* föreslagit riksdagen att godkänna vad som i propositionen förordats om individuella timplanejämkningar,

*dels* berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som förordats i propositionen om inriktningen av fria aktiviteter,

*dels* föreslagit riksdagen att godkänna vad som i propositionen förordats om höst- och vårterminsbetyg som grund för preliminär resp. slutlig intagning till gymnasieskolan.

## Motionerna

### Under allmänna motionstiden 1983/84 väckt motion

1983/84:1690 av Bertil Fiskesjö (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

3. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om intagningen till gymnasieskolan,

### Under allmänna motionstiden 1984/85 väckta motioner

1984/85:323 av Anna Wohlin-Andersson (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen beslutar att upphäva det tidigare fattade beslutet att betygen endast skall vara obligatoriska i årskurserna 8 och 9,

2. att riksdagen beslutar att uttala att betyg bör ges i årskurserna 3, 6 och 7 samt under höst- och vårterminerna i årskurserna 8 och 9,

3. att riksdagen beslutar att betygsskalan skall vara sjugradig.

1984/85:383 av Ulla Ekelund (c) och Martin Olsson (c) vari yrkas att riksdagen uttalar sig för att betyg skall ges vid vårterminens slut i grundskolans årskurser 3 och 6.

1984/85:620 av Ulla Tillander (c) och Anna Wohlin-Andersson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om prövning av fristående skolors rätt till statsbidrag även under den tid utvärdering pågår.

1984/85:731 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om resursförstärkning för elever med läs- och skrivsvårigheter,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om överföring av resurser från den samlade skoldagen till de små skolorna,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att också de fria aktiviteterna på mellanstadiet bör användas för kompletterande undervisning i svenska,

7. att riksdagen uttalar att Hillelskolan skall ha rätt till två parallella linjer med förhöjt statsbidrag,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att statsbidrag bör kunna beviljas Estniska skolan i Stockholm för inrättande av högstadium,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vikten av att särskilt tillgodose flickornas behov av utbildning i datateknik,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om användningen av förstärkningsresursen,

14. att riksdagen avslår regeringens förslag beträffande särskild ledningsgrupp för ökad satsning på kultur i skolan och i stället ger skolöverstyrelsen i uppdrag att initiera och leda arbetet,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om elevanknutet statsbidrag till grundskolan,

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att samma behörighetskrav som i dag gäller för skolchefer skall ställas också i framtiden,

23. att riksdagen till nästa år begär förslag från regeringen avseende nivån för organisationen av den pedagogiska ledning m. m. som ryms inom de nuvarande skolledarfunktionerna[1].

1984/85:922 av Lennart Brunander (c) och Inger Josefsson (c) vari – med hänvisning till vad som anförts i den till arbetsmarknadsutskottet remitterade motionen 1984/85:918 – såvitt nu är i fråga yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om särskilt stöd till små skolor.

1984/85:1033 av Berit Löfstedt m. fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan,

2. att riksdagen uttalar sig för att undervisningen i grundskolan organiseras så att hänsyn kan tas till elevernas olika inlärningshastighet,

3. att riksdagen uttalar sig för att specialundervisningens resurser i ökad utsträckning skall inriktas på förebyggande verksamhet i klassernas ordinarie arbete.

[1] Yrkandet behandlas även i utskottets betänkande 1984/85:18.

1984/85:1043 av Ulla Tillander (c) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen låter utreda och lägga fram förslag om målrelaterade betyg.

1984/85:1045 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om betygsfri intagning till gymnasieskolan,

4. att riksdagen hos regeringen hemställer om regler för betygsfri intagning till gymnasieskolan.

1984/85:1325 av Kerstin Göthberg m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

6. att riksdagen med avslag på regeringens förslag att återföra medel till tilläggsbidraget beslutar att 80 milj. kr. under anslaget B 11 Driften av grundskolor m. m. tillförs förstärkningsresursens undervisningsbundna del,

7. att riksdagen hos regeringen begär en förändring i skolförordningen som upphäver nuvarande begränsning att anställa fasta lärarvikarier,

8. att riksdagen beslutar att avskaffa statsbidraget till samlad skoldag (42,2 milj. kr.),

9. att riksdagen hos regeringen begär en avveckling av det regelsystem som nu styr utformningen av den samlade skoldagen,

10. att riksdagen beslutar att anvisa 30 milj. kr. till stöd för små skolenheter,

11. att riksdagen hos regeringen begär ett förslag till regler för bidragets användning.

1984/85:1879 av Inger Hestvik m. fl. (s) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna det angelägna i att man kartlägger förutsättningarna för att kunna bedriva dataundervisningen på låg- och mellanstadiet och planerar en fortbildning i datorstödd undervisning för redan verksamma lärare[1].

1984/85:1887 av Kersti Johansson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av ett nytt, mer flexibelt statsbidragssystem.

1984/85:1944 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna

a) att reglerna om att arbeta utanför skolan skall kunna ingå i anpassad studiegång tas bort,

b) att reglerna i övrigt om anpassad studiegång tas bort eftersom frågan om timplanejämkning regleras genom bestämmelserna i Lgr 80,

2. att riksdagen beslutar avslå förslaget om utvidgad timplanejämkning,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att reglerna för jämkning av timplanen ses över i riktning mot att helt avskaffas.

1984/85:1945 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar avslå förslaget om ändrade utbetalningsregler för bidrag till driften av grundskolan,

2. att riksdagen beslutar att med ändring i proposition 1984/85:100 under anslaget Bidrag till driften av grundskolor m. m. anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 80 milj. kr. förhöjt belopp.

[1] Yrkandet behandlas även i utskottets betänkande 1984/85:15.

1984/85:1952 av Nils Åsling (c) vari yrkas att riksdagen beslutar uttala att sådan ändring av förordningen om tilläggsbidrag för driften av grundskolor vidtas, som möjliggör för glesbygdskommuner att inom ramen för det särskilda tilläggsbidraget för elevhem göra sådana omdispositioner som underlättar viss undervisning på elevernas hemorter.

1984/85:2222 av Ingrid Sundberg m. fl. (m) vari – med hänvisning till vad som anförts i den till kulturutskottet remitterade motionen 1984/85:2220 – yrkas att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utseende av kulturansvarig inom varje rektorsområde.

1984/85:2506 av Eva Hjelmström (vpk) och Björn Samuelson (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag vad gäller kulturen i skolan i enlighet med vad i motionen anförts,

2. att riksdagen beslutar att med anledning av proposition 1984/85:100 under anslaget För skolväsendet gemensamma frågor anvisa 10 000 000 kr. avseende försöksverksamhet med undervisning om den rörliga bilden i skolan,

3. att riksdagen med ändring av proposition 1984/85:100 under anslaget Bidrag till driften av grundskolor m. m., upptar ett i förhållande till regeringens förslag med 5 000 000 kr. förhöjt belopp avseende Bidrag till kulturellt utvecklingsarbete i skolan.

1984/85:2507 av Gunnar Hökmark (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående kommunernas möjlighet att bestämma när betyg skall ges.

1984/85:2535 av Börje Stensson (fp) vari yrkas att riksdagen avslår regeringens förslag om kommunalisering av skolchefstjänsterna.

1984/85:2537 av Per Unckel m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om statsbidragsprövningen av fristående skolor på grundskolenivå.

1984/85:2540 av Per Unckel m. fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om anpassad studiegång,

2. att riksdagen beslutar avvisa regeringens förslag att möjligheterna till skolgångsbefrielse skall slopas,

3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om möjligheter till lärlingsutbildning efter årskurs 8,

4. att riksdagen beslutar att avvisa regeringens uttalande om s. k. 20-grupper,

5. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts angående betyg.

1984/85:2543 av Per Unckel m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen beslutar avslå regeringens förslag angående kommunalisering av skolchefstjänsterna,

2. att riksdagen beslutar om en generell neddragning av anslagen till skolledning i enlighet med vad som anförts i motionen,

4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts angående anslagsfördelningen mellan specialfunktioner resp. fasta skolledartjänster[1].

1984/85:2818 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om riktlinjer för svenskundervisningen,

6. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett nytt betygssystem i enlighet med vad som i motionen anförts,

7. att riksdagen hos regeringen begär förslag till nya regler för betygsättningen i grundskolan innebärande att betyg skall ges på alla grundskolans stadier,

13. att riksdagen beslutar ändra intagningsbestämmelserna till gymnasieskolan i enlighet med vad som i motionen anförts,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om avgångsbetyget i årskurs 9,

28. att riksdagen hos regeringen begär förslag om anpassningar av statsbidragsbestämmelserna såväl till den allmänna skolan som till fristående skolor för att tillgodose glesbygdens behov i enlighet med vad som i motionen anförts.

1984/85:2822 av Per Unckel m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

15. att riksdagen beslutar att avskaffa den särskilda anslagsposten för bidrag till icke timplanebunden verksamhet under den samlade skoldagen,

16. att riksdagen beslutar att avskaffa den särskilda anslagsposten för bidrag till lokalt utvecklingsarbete på lågstadiet,

18. att riksdagen beslutar att till hemspråksundervisning för budgetåret 1985/86 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 40 000 000 kr. sänkt anslag,

19. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag att anslå medel för teknikkurser,

20. att riksdagen beslutar att till utvecklingsarbete rörande kultur i skolan anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 7 000 000 kr. sänkt anslag,

21. att riksdagen beslutar att tillföra den särskilda anslagsposten för förstärkningsresursen 40 000 000 kr.,

22. att riksdagen beslutar att till Bidrag till driften av grundskolor m. m. för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 13 627 200 000 kr.

[1] Yrkandet behandlas även i utskottets betänkande 1984:18.

## Utskottet

Utskottet behandlar i det följande ett antal frågor som rör dels tjänst som skolchef och tjänster som skolledare m. m. i grundskolan, dels själva verksamheten i grundskolan och statsbidraget till densamma.

### Skolchef. Skolledare m. m. i grundskolan

I proposition 1984/85:100 föreslås att den statliga regleringen av *skolchefstjänsterna* skall upphöra med utgången av juni 1985 eller den senare tidpunkt som av övergångsskäl kan behövas samt att bidragen till kostnader för skolchefer skall upphöra. Fortsättningsvis behövs enligt föredragande statsrådets mening endast en regel om att det skall finnas en skolchef i varje kommun med uppgift att under skolstyrelsen ansvara för skolväsendet i kommunen. Sådana föreskrifter finns för närvarande i skollagen. Liksom tidigare bör uppdraget att vara skolchef kunna läggas på en rektor i de kommuner som hittills inte behövt ha någon skoldirektör. Föredragande statsrådet utgår ifrån att kommunen och skolstyrelsen för över innehavarna av de nuvarande skolchefstjänsterna till motsvarande kommunalt reglerade tjänster. Den långsiktiga besparingseffekten av förslaget beräknas till ca 55 milj. kr.

I motionerna 1984/85:2535 (fp) och 1984/85:2543 (m) yrkande 1 föreslås avslag på regeringens förslag om att kommunalisera skolchefstjänsterna. Enligt yrkande 2 i sistnämnda motion bör statsbidrag utgå till skolchefstjänst även fortsättningsvis. Enligt motionärerna ställer nuvarande utveckling på skolområdet – som för skolans del innebär mer en målstyrning och mindre en styrning genom regler – ökade krav på professionalism hos kommunernas skolchefer. Behörighetskrav, dimensioneringsregler och bidragsformer ger, menar motionärerna, åt skolchefsfunktionen den stadga som behövs. I motion 1984/85:731 (fp) yrkande 22 framhålls vidare att en skolchef inte kan jämställas med övriga kommunala förvaltningschefer, eftersom det råder skolplikt för alla barn och statsmakterna av den anledningen måste ställa mycket specifika krav på skolväsendet. Även vid en kommunalisering av skolchefstjänsterna finner motionärerna det därför rimligt att staten behåller möjligheten att kräva utbildning och erfarenhet av innehavare av skolchefstjänst.

Det kan konstateras att kommunerna vid förordnande på tjänst som skolchef mestadels gjort den bedömningen att det är till gagn för skolväsendet om innehavare av tjänst som skolchef har genomgått lärarutbildning och har erfarenhet av egen undervisning. Varje skolchef har ett viktigt ansvar för den pedagogiska utvecklingen i kommunen och för hur skolans resurser används. Mot denna bakgrund utgår utskottet ifrån att kommunerna även i framtiden kommer att beakta behovet av lärarutbildning och undervisningserfarenhet hos skolchef. Med hänvisning till vad som här har anförts

avstyrker utskottet motionerna 1984/85:731 yrkande 22, 1984/85:2535 och 1984/85:2543 yrkande 1 och tillstyrker regeringens förslag om att den statliga regleringen av skolchefstjänsterna skall upphöra.

Likaledes avstyrker utskottet motion 1984/85:2543 yrkande 2 i denna del om statsbidrag till skolchefstjänst och tillstyrker vad föredragande statsrådet förordat om avveckling av statsbidraget till kostnader för skolchefer.

Regeringens förslag till nytt statsbidragssystem för *skolledningen i grundskolan* bygger på en utredning av SÖ. Med det nya systemet införs begreppet skolledningsresurs som grundas på den genomsnittliga kostnaden för en heltidsanställd skolledare i grundskolan. Regeringen skall årligen fastställa det belopp som en skolledningsresurs skall motsvara i kronor. Varje kommun föreslås få en bas bestående av 2,662 skolledningsresurser. För varje skolpoäng i grundskolan får kommunen ett tillskott med 0,018 skolledningsresurser t. o. m. 50 poäng och med 0,053 resurser för varje poäng därutöver.

Skolledningsresurserna skall enligt förslaget kunna omvandlas till tjänster och nedsättningar av undervisningsskyldighet m. m. Det skall ankomma på regeringen att meddela bestämmelser om olika omvandlingstal inom ramen för den totala resursen för tjänst som rektor, studierektor, tillsynslärare (uppdragstillägg m. m. och nedsättning av undervisningsskyldighet) och lärare med specialfunktion (nedsättning av undervisningsskyldighet). Det nya systemet med skolledningsresurser avses bli infört fr. o. m. redovisningsåret 1986/87.

Utskottet tillstyrker förslaget om ett nytt statsbidragssystem avseende skolledningen i grundskolan och avstyrker den reduktion av statsbidraget som föreslås i motion 1984/85:2543 yrkande 2 i denna del.

I två motioner behandlas frågor om organisationen av den pedagogiska ledningen i grundskolan. En viss lägsta nivå för densamma bör enligt motion 1984/85:731 (fp) yrkande 23 i denna del garanteras av statsmakterna inom ramen för nuvarande resurser. I motion 1984/85:2543 (m) yrkande 4 i denna del föreslås att regeringen skall återkomma till riksdagen med förslag om hur stor del av skolledningsresursen som minst skall användas för fasta skolledartjänster resp. specialfunktioner.

Det skall enligt propositionen ankomma på regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att fastställa vilken andel av skolledningsresurserna som minst måste användas för fasta skolledartjänster resp. specialfunktioner.

Utskottet konstaterar vidare att skolledningsresursen i grundskolan i vad gäller fasta tjänster har fått sin nuvarande dimensionering efter analys av de arbetsuppgifter som skolledarna måste utföra i rektorsområdet vid de olika skolenheterna. Av propositionen framgår att föredragande statsrådet utgår från att kommunerna inte skall kompensera sig för slopandet av statsbidrag till bl. a. tjänster som biträdande skoldirektör genom ett system med centralt placerade rektorer, vilket skulle innebära en övervältring av kostnader för

den kommunala skoladministrationen på staten. Skulle det visa sig att så sker, säger sig föredragande statsrådet vara beredd att återkomma i frågan.

Med hänvisning till vad utskottet anfört om skolledningsresursens användning föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1984/85:731 yrkande 23 och 1984/85:2543 yrkande 4 i berörda delar och godkänner vad som förordats om antalet skolledare och biträdande skolledare fr. o. m. den 1 juli 1986.

Utskottet tillstyrker vad föredragande statsrådet förordat om dels bibehållande av antalet skolledare och biträdande skolledare i grundskolan t. o. m. utgången av juni 1986, dels bibehållande av antalet skolledare och biträdande skolledare i kommuner med mindre än 250 poäng under tiden den 1 juli 1986 – den 30 juni 1988. Slutligen föreslår utskottet att riksdagen utan erinran lägger till handlingarna vad föredragande statsrådet anfört om skolledningsfrågor i övrigt.

**Det inre arbetet m. m.**

Enligt föredragande statsrådet har alla elever behov av och rätt till goda kunskaper. För att förstå undervisningen i ett visst moment måste man ha tillägnat sig *grundläggande kunskaper* från föregående moment. Elever som har eller riskerar att få svårigheter kan ofta identifieras mycket tidigt. Det kan gälla såväl brister i kunskaps- och färdighetsinhämtandet som svårigheter av annat slag. Elever som uppvisar brister i kunskaper och färdigheter löper stor risk att få också andra svårigheter i skolan liksom även längre fram i livet. Föredragande statsrådet fortsätter:

Skolan måste därför tidigt uppmärksamma vilka elever som har sådana brister och göra något för att hjälpa dem. Det är enligt min mening nödvändigt att skolans personal, i första hand lärarna, fortlöpande följer elevernas kunskaps- och färdighetsutveckling. Genom en sådan konsekvent genomförd utvärdering av hur skolan lyckas med sin uppgift skapas förutsättningar för ett intensivt arbete med varje elev, så att ingen lämnar en årskurs, ett stadium eller än mindre grundskolan i dess helhet med otillräckliga grundläggande kunskaper och färdigheter. Ansvaret för att en fortlöpande kunskapskontroll sker åvilar varje lärare. Det måste ingå som en väsentlig del i en lärares roll – i hans eller hennes yrkeskunskap – att följa elevernas kunskaps- och sociala utveckling och gå in med stödinsatser när sådana behövs.

För att nå framgång i detta avseende är det nödvändigt att ställa utvecklingen av kunskaper och färdigheter i relation till elevens hela skolsituation. Det är alltså inte möjligt att se tillägnandet av kunskaper och färdigheter som en isolerad företeelse utan samband med social utveckling och personlighetsutveckling. Det grundläggande ansvaret för att varje elev får tillräckliga grundläggande kunskaper och färdigheter åvilar klassläraren på låg- och mellanstadiet och varje enskild ämneslärare på högstadiet. Härtill kommer ett ansvar för skolledning, arbetsenhet och skolan i sin helhet när det gäller grundsyn, arbetssätt och elevvård. En hjälp i detta avseende är de standardprov som finns för högstadiet och de diagnostiska prov som

utvecklas för grundskolans låg- och mellanstadier i läsning, skrivning och matematik. Jag vill särskilt understryka vikten i detta sammanhang av de diagnostiska proven. De utgör ett värdefullt inslag i det underlag som står till buds för en lärare eller en arbetsenhet när det gäller att bedöma en elevs kunskaps- och färdighetsnivå. Jag förutsätter att SÖ skall fortsätta arbetet med att ta fram sådana prov.

Det är dock enligt min mening inte tillräckligt att endast ställa diagnostiska prov till förfogande för skolorna. Jag menar att det är nödvändigt att varje skola, lärare och arbetsenhet dessutom närmare preciserar de grundläggande basfärdigheter och de baskunskaper i de centrala ämnena som varje elev måste ha tillägnat sig på resp. stadium. Jag avser att senare återkomma till regeringen med förslag att uppdra åt SÖ att utarbeta underlag för sådana preciseringar. Ett sådant uppdrag bör dessutom innefatta modeller för hur en utvärdering i dessa avseenden bör göras.

Föredragande statsrådet anser vidare att en generell möjlighet till individuell timplanejämkning för elever i grundskolan bör införas i skolförordningen. Utgångspunkten för en sådan jämkning bör vara vissa enskilda elevers behov av ytterligare undervisningstid i grundläggande färdighetsämnen för att nå upp till en normal färdighetsnivå.

Enligt motion 1984/85:1944 (vpk) yrkandena 2 och 3 bör såväl regeringsförslaget om utvidgad timplanejämkning som övriga regler för timplanejämkningar i grundskolan avskaffas. Olika former av särbehandling anses ge negativa effekter för de elever som berörs.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

Skolan måste se till att de elever som lämnar ett stadium verkligen har de kunskaper och färdigheter som är nödvändiga för att klara nästa stadiums undervisning. Man bör i detta sammanhang se tid som en väsentlig resurs. Utgångspunkt för regeringsförslaget är att ge eleven mer tid i ett ämne, inte primärt att befria eleven från något ämne. Den ytterligare tiden i svenska och matematik bör därför så långt möjligt inom ramen för tillgängliga resurser tas ut utöver den ordinarie timplanen.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motion 1984/85:1944 yrkandena 2 och 3 bör godkänna vad som i propositionen förordats om individuella timplanejämkningar.

Enligt yrkandena 2 och 3 i motion 1984/85:1033 (s) krävs ett uttalande om att *organisationen av undervisningen* i grundskolan skall göras med hänsyn till elevernas olika inlärningshastighet och att specialundervisningens resurser skall inriktas på förebyggande verksamhet.

Utskottet hänvisar till vad som anförts i det föregående om individuella timplanejämkningar och till vad föredragande statsrådet anfört i propositionen (s. 14) om att elever med svårigheter, t. ex. i samband med insatser av speciallärare, kan behöva en annan undervisning, inte enbart mer av samma undervisning som övriga elever får. Det heter vidare: "Även om den självklara utgångspunkten måste vara att elever med behov av särskilt stöd

skall få detta tillgodosett inom den ordinarie klassens ram, kan det i undantagsfall bli nödvändigt med särskilda organisatoriska åtgärder såsom särskild undervisningsgrupp, skoldaghem etc. Avsikten med en sådan åtgärd måste dock vara en återgång till vanlig klassundervisning." Yrkandet i motionen kan därmed anses i huvudsak tillgodosett, varför något uttalande inte är erforderligt.

Utskottet avstyrker således motion 1984/85:1033 yrkandena 2 och 3.

I betänkandet (SOU 1983:63) Utslagningen i grundskolan föreslås att nuvarande bestämmelser om *anpassad studiegång* i grundskolan skall upphävas. I propositionen hävdas den uppfattningen att möjligheten till anpassad studiegång i form av arbete utanför skolan bör bibehållas men ses som en sistahandsåtgärd. Samtidigt föreslås att bestämmelserna i skollagen om *skolgångsbefrielse* skall slopas.

Enligt motion 1984/85:1944 (vpk) yrkandena 1 a och 1 b bör alla regler om anpassad studiegång tas bort. I motion 1984/85:2540 (m) yrkandena 1, 2 och 3 möter en annan mening, nämligen att det i vissa fall kan vara bra att kombinera skolarbetet med visst arbete utanför skolan (yrkande 1). Motionärerna anser vidare att möjligheten till skolgångsbefrielse inte skall slopas (yrkande 2). Man bör också undersöka möjligheten för vissa elever att få börja lärlingsutbildning efter årskurs 8 (yrkande 3).

Utskottet tillstyrker – med hänvisning till vad som föreslås i propositionen med syfte att hjälpa elev med skolsvårigheter – regeringens förslag att ta bort möjligheten till skolgångsbefrielse i årskurs 9. Riksdagen bör anta det inom utbildningsdepartementet upprättade förslaget till lag om ändring i skollagen (1962:319). Därmed avstyrks motion 1984/85:2540 yrkande 2.

Vad så gäller frågan om anpassad studiegång ansluter sig utskottet till vad föredragande statsrådet anfört. Av propositionen framgår att bland de skolor och kommuner som inkommit med synpunkter i ärendet råder nästan fullständig enighet om att nuvarande bestämmelser om anpassad studiegång bör bibehållas. För vissa elever kan anpassad studiegång vara något positivt jämfört med det alternativ som annars finns, nämligen en ofta ohållbar situation i skolan. I propositionen framhålls att anpassad studiegång måste användas med största restriktivitet. Den skall ses som en sistahandsåtgärd. Föredragande statsrådet markerar den restriktiva inställningen till anpassad studiegång genom att betona att skolstyrelsen bör besluta i varje sådant enskilt fall. Med hänvisning till vad som redovisats föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1984/85:1944 yrkandena 1 a och b och 1984/85:2540 yrkande 1. Likaså avstyrks yrkande 3 i sistnämnda motion som gäller möjlighet för vissa elever att få påbörja lärlingsutbildning i årskurs 9. Det är skolans uppgift att söka förebygga uppkomsten av situationer som kan leda till att arbetet förläggs utanför skolan.

Frågor om *fördelning av skolans resurser* behandlas i propositionen. Bl. a. framhålls att avsikten med förstärkningsresursen är att huvuddelen av den skall fördelas med en utpräglad behovsinriktning. Det innebär enligt föredragande statsrådet t. ex. att förstärkningsresursen inte bör användas för att minska klasstorlekarna i grundskolan, om det inte i det enskilda fallet finns särskilda skäl härför. En användning av förstärkningsresursen för generellt bedrivande av undervisningen i s. k. 20-grupper på högstadiet anses inte böra förekomma.

Enligt motion 1984/85:731 (fp) yrkande 13 har de lokala skolföreträdarna bäst förutsättningar att avgöra i vilken form man vill använda förstärkningsresursen. Den lokala handlingsfriheten bör inte begränsas genom särskilda uttalanden från centralt håll. Detta bör riksdagen enligt motionärerna som sin mening ge regeringen till känna. Även i motion 1984/85:2540 (m) yrkande 4 tas ifrågavarande uttalande upp. Motionärerna menar att mindre undervisningsgrupper enligt mångas erfarenheter kan bidra till att elever som eljest skulle råka i svårigheter har lättare att följa skolarbetet.

Utskottet instämmer i vad som i propositionen uttalas om undervisning i s. k. 20-grupper på högstadiet. Utskottet vill vidare erinra om att ungefär 40 % av förstärkningsresursens undervisningsbundna del avser generella verksamheter som normalt måste anordnas i alla skolor och klasser (Ds U 1984:16 Del 1 Översyn av gällande regler för statsbidrag till kommuner för kostnader för driften av grundskolan, s. 10). Återstående huvuddel av förstärkningsresursen bör användas på ett behovsinriktat sätt varvid behoven hos de elever som har de största problemen i skolan väger tungt. Att använda huvuddelen av förstärkningsresursen för generell delning av klasser står enligt utskottets mening inte i överensstämmelse med en sådan behovsorienterad resursanvändning. Det är inom ramen för denna inriktning av resursanvändningen som en lokal frihet kan utövas.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 1984/85:731 yrkande 13 och 1984/85:2540 yrkande 4.

I detta sammanhang tar utskottet upp en speciell fråga som aktualiserats i motion 1984/85:731 yrkande 1, nämligen hur den resurs skall utnyttjas till skolans bästa som *övertaliga lärare* utgör. Skolan befinner sig i en situation där elevantalet sjunker. Motionärerna menar att allt fler lärare kommer att bli arbetslösa under de kommande åren. Eftersom skolans uppgift är att bibringa eleverna kunskaper och det till detta krävs lärare, anser motionärerna att det bästa sättet att utnyttja den resurs, som övertaliga lärare utgör, skulle vara att de får komma i fråga som en resursförstärkning i skolan när det gäller undervisning av elever som har svårigheter att läsa, skriva och räkna. Enligt motionärernas mening bör regeringen skyndsamt uppdra åt SÖ att lägga fram ett förslag till hur en sådan resursförstärkningsanordning skall utformas tekniskt. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet vill först erinra om att länsskolnämnd får medge styrelse för skola att ge övertalig lärare fortsatt förordnande som lärare under högst en termin (reservlärare). Reservlärare skall i första hand fullgöra undervisning vid skolor i kommunen eller i annan kommun inom området som länsskolnämnden bestämmer. Till avlönande av reservlärare utgår statsbidrag enligt gängse grunder för statsbidrag till lärare.

Utskottet konstaterar att det förslag motionärerna för fram inte i första hand är av teknisk natur utan framför allt har stor ekonomisk räckvidd. SÖ kommer att i anslutning till anslagsframställningen för budgetåret 1986/87 redovisa vissa konsekvenser för skolväsendets del av de minskande barnkullarna. Vidare har Svenska kommunförbundet gjort en särskild utredning i samma ärende. Enligt utskottets mening bör SÖ:s redovisning avvaktas innan åtgärder av det slag som motionärerna förespråkar blir föremål för diskussion.

Med hänvisning till vad som redovisats föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1984/85:731 yrkande 1.

Det av regeringen aviserade uppdraget (prop. s. 13) till SÖ att utarbeta metoder för utvärdering av undervisningsresultaten i grundskolan bör, heter det i motion 1984/85:2540 (m) yrkande 5, kompletteras med ett uppdrag att undersöka hur *betyg* kan utnyttjas i detta sammanhang.

Betygsfrågor har tagits upp i ytterligare ett antal motioner. Antalet betygstillfällen i grundskolan bör enligt motionerna 1984/85:323 (c) yrkandena 1 och 2, 1984/85:383 (c) och 1984/85:2818 (m) yrkande 7 ökas. Enligt motion 1984/85:2507 (m) bör kommunen få fatta beslut om betygstillfällen före årskurs 8. En sjugradig betygsskala föreslås i motion 1984/85:323 (c) yrkande 3. I motionerna 1984/85:1043 (c) och 1984/85:2818 (m) yrkande 6 begärs att regeringen låter utreda och lägga fram förslag om ett målrelaterat betygssystem. De två sista motionerna avser både grundskolan och gymnasieskolan. Fler betygssteg än fem önskas i den sistnämnda motionen.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

Riksdagen beslöt om betygsättningen i grundskolan i samband med beslutet om ny läroplan för grundskolan (prop. 1978/79:180, UbU 1978/79:45, rskr. 1978/79:422). Beslutet innebär att betyg endast skall ges vid slutet av samtliga terminer i årskurserna 8 och 9. Betygen skall ges i en femgradig skala. Under den korta tid som förflutit efter riksdagsbeslutet har inget nytt framkommit som ger utskottet anledning att föreslå ändring av beslutet. Det finns därför inte, som utskottet ser det, motiv för att till SÖ ge det i motion 1984/85:2540 begärda uppdraget att undersöka hur betyg kan utnyttjas vid utvärdering av undervisningsresultaten i grundskolan.

I proposition 1983/84:116 om gymnasieskola i utveckling redovisade regeringen sina överväganden beträffande gymnasieutredningens förslag om en kursindelning av gymnasieskolans ämnen i grund- och tilläggskurser och ett kursrelaterat betygssystem. Regeringen gav den 14 juli 1983 SÖ i uppdrag att ge exempel på och belysa förutsättningarna för hur ett system med grund-

och tilläggskurser skulle kunna se ut i några representativa ämnen. I sin redovisning av uppdraget i september 1984 påpekar SÖ att ett sådant system måste föregås av en försöksverksamhet. Den av SÖ föreslagna försöksverksamheten ger ett första underlag för regeringens fortsatta överväganden om ett kursrelaterat betygssystem i gymnasieskolan.

Med hänvisning till vad som anförts föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1984/85:323 yrkandena 1, 2 och 3, 1984/85:383, 1984/85:1043, 1984/85:2540 yrkande 5 och 1984/85:2818 yrkandena 6 och 7.

Likaledes avstyrker utskottet motion 1984/85:2507 om att kommunen får besluta om betygstillfällen före årskurserna 8 och 9.

**Fria aktiviteter m. m.**

*Fria aktiviteter* har enligt föredragande statsrådets mening på många håll fått en slentrianmässig utformning där eleverna erbjuds en mängd olika sysselsättningar som ofta är av mindre värde utifrån skolans allmänna mål eller som består av aktiviteter av precis samma slag som många elever sysslar med också på fritiden. Enligt en rapport från statens ungdomsråd domineras de föreningsledda aktiviteterna av organisationer som bedriver idrott, hobby och spel, medan de idéburna organisationerna medverkar i mindre omfattning. Statsrådet finner mot denna bakgrund det angeläget att målsättningen för fria aktiviteter förändras i riktning mot ett starkare understrykande av de kulturella inslagen. Riksdagen bereds tillfälle att ta del av vad som i propositionen har anförts om inriktningen av fria aktiviteter.

Enligt motion 1984/85:731 (fp) yrkande 5 bör de fria aktiviteterna på mellanstadiet användas för mer undervisning i svenska.

Som föredragande statsrådet understryker i årets budgetproposition är det viktigt att skolan under de fria aktiviteterna samverkar med kulturlivet. Detta kan, som utskottet ser det, även innebära stimulans av elevernas intresse för bl. a. litteratur. Vidare kan eleverna i skolbiblioteket utveckla sina litterära intressen individuellt eller i grupp. Antalet svensktimmar på mellanstadiet är förhållandevis stort. Det finns mot denna bakgrund inte anledning att vidta de åtgärder som föreslås i motion 1984/85:731. Frågan om en ökning av antalet veckotimmar i svenska på grundskolans högstadium behandlar utskottet i ett följande avsnitt.

Utskottet föreslår att riksdagen med avslag på motion 1984/85:731 yrkande 5 utan erinran lägger till handlingarna vad som i propositionen anförts om inriktningen av fria aktiviteter.

För att stödja ett arbete med *kultur i skolan* är det enligt föredragande statsrådets mening önskvärt att ett omfattande utvecklingsarbete inleds. Till stöd och stimulans för detta utvecklingsarbete bör särskilda medel avsättas för projekt kring kultur i skolan. Sådana projekt kan t. ex. ha formen av samarbete mellan skolor och myndigheter, kulturinstitutioner eller organisationer. Syftet bör vara att de bidrag som lämnas skall inspirera till ett

utvecklingsarbete som i ett något längre tidsperspektiv skall kunna drivas vidare med de resurser som står till förfogande i övrigt. Statsrådet föreslår att 15 milj. kr. avsätts för detta ändamål. Bidraget bör användas också för insatser i gymnasieskolan. För att leda det föreslagna utvecklingsarbetet skall det finnas en särskild ledningsgrupp. Gruppen skall knytas till utbildningsdepartementet och skall ha som uppgift att samordna det arbete med kulturfrågorna i skolan som bedrivs av centrala, regionala och lokala skol- resp. kulturinstitutioner. Gruppen bör därför bestå av representanter för såväl skola som kulturliv på olika nivåer.

I motion 1984/85:731 (fp) yrkande 14 yrkas avslag på en särskild ledningsgrupp för ökad satsning på kultur i skolan. I stället bör SÖ ges i uppdrag att initiera och leda arbetet. Enligt motion 1984/85:2222 (m) bör riksdagen uttala att en särskild kulturansvarig skall utses inom varje rektorsområde. I motion 1984/85:2822 (m) yrkande 20 i denna del begärs att det anvisas ett i förhållande till regeringens förslag med 7 milj. kr. sänkt belopp till ändamålet. En annan uppfattning möter i motion 1984/85:2506 (vpk), vari föreslås ett i förhållande till regeringens förslag med 5 milj. kr. förhöjt belopp till utvecklingsarbetet med kultur i skolan (yrkande 3). Vidare hemställs i motionen om vissa förslag beträffande utvecklingsarbetet, bl. a. förslag av innebörd att ledningsgruppen skall knytas till en parlamentarisk skoldelegation (yrkande 1). Slutligen föreslår motionärerna att 10 milj. kr. anvisas under ett särskilt anslag till försöksverksamhet med undervisning om den rörliga bilden i skolan (yrkande 2).

Enligt vad utskottet erfarit är skälet till att ledningsgruppen knyts till utbildningsdepartementet bl. a. att såväl skol- som kulturorgan bör ingå i arbetet på central och lokal nivå. Detta främjas bäst genom den föreslagna ordningen. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motion 1984/85:731 yrkande 14.

Utskottet anser inte att riksdagen bör göra uttalanden beträffande arbetsfördelningen inom rektorsområdena. Arbetsmetoderna måste få avgöras lokalt. Motion 1984/85:2222 om ett särskilt uttalande från riksdagens sida i denna fråga avstyrks.

Utskottet finner ett utvecklingsarbete med kultur i skolan värdefullt och kan inte ställa sig bakom motion 1984/85:2822 yrkande 20 i denna del om en nedskärning av bidragsbeloppet. Det bör därför avslås. Av statsfinansiella skäl är det inte möjligt för utskottet att tillstyrka ett högre belopp än de föreslagna 15 milj. kr. Förslag om inrättande av en parlamentarisk skoldelegation har utskottet tidigare under detta riksmöte avstyrkt (UbU 1984/85:13 s. 5). Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen även avslår yrkandena 1 och 3 i denna del i motion 1984/85:2506 och godkänner vad som i propositionen har förordats om bidrag till utvecklingsarbete med kultur i skolan.

Enligt utskottets mening är det viktigt att eleverna genom skolans undervisning ges goda kunskaper om media och deras roll i samhället. Utskottet har under föregående riksmöte utförligt behandlat denna fråga i

sitt betänkande 1983/84:16 (s. 2–3). Med hänvisning härtill och till det statsfinansiella läget avstyrker utskottet motion 1984/85:2506 yrkande 2, som avser ett särskilt anslag om 10 milj. kr. för ändamålet.

**Statsbidragssystemet. Vissa verksamheter**

Statsbidraget till grundskolan utgår fr. o. m. redovisningsåret 1978/79 enligt förordningen (1978:345) om statsbidrag till driftkostnader för grundskolan m. m. Det nya statsbidragssystemet innebär att statsbidraget till kostnader för lärarlöner och vissa anordningar inte längre beräknas på de faktiska kostnaderna utan på ett schabloniserat sätt.

Bidrag till kostnader för lärarlöner utgår huvudsakligen i form av *basresurser*. En basresurs utgår i normalfallet för varje påbörjat 25-tal elever i var och en av årskurserna 1–3 och för varje påbörjat 30-tal elever i var och en av årskurserna 4–9. Länsskolnämnden fastställer antalet basresurser för varje skolenhet i en kommun med hänsyn till antalet elever i varje årskurs av grundskolan vid enheten.

En basresurs i årskurserna 1–6 motsvaras av ett bestämt antal veckotimmar per årskurs. På högstadiet är antalet veckotimmar per basresurs inom en årskurs beroende på hur många basresurser som fastställs för årskursen vid skolenheten. Statsbidraget avseende basresurserna beräknas med utgångspunkt i ett riksgenomsnittligt veckotimpris för lärarlöner per stadium. Veckotimpriset utgörs av årskostnaden för en veckotimme och fastställs årligen med hjälp av lönestatistik.

Det bör noteras, att även om basresurserna beräknas efter påbörjade 25-tal resp. 30-tal elever per årskurs vid skolenheten har antalet elever per basresurs på de olika stadierna kommit att ligga avsevärt under delningstalen 25 och 30. Detta beror på att de regler som gäller för beräkning av antalet basresurser i en kommun gör det möjligt att ta hänsyn till kommunens tätortsgrad och geografiska förhållanden i övrigt.

Bidrag till kostnader som avser olika insatser för undervisning och andra särskilda insatser under skoldagen inom grundskolan utgår, förutom i form av basresurser, i form av en *förstärkningsresurs*.

Förstärkningsresursen utgår med hänsyn till antalet elever i kommunens grundskola den 15 september. Den uppgår till något mer än 0,6 veckotimmar per elev för läsåret 1984/85. Statsbidraget till förstärkningsresursen beräknas efter ett veckotimpris, som fastställs årligen och är ett enhetligt schablonbelopp, lika för alla stadier och för alla kommuner.

Bidrag i form av *tilläggsbidrag* utgår till kostnader för vissa lärarvikarier och vissa övriga anordningar. Tilläggsbidraget utgår med viss procentsats på bidragen till basresurser och förstärkningsresurs. Härutöver utgår vissa andra bidrag.

Regeringen uppdrog genom beslut den 29 september 1983 åt skolöverstyrelsen (SÖ) att göra en *översyn av gällande statsbidragssystem* för grundsko-

lan. SÖ har den 5 oktober 1984 redovisat uppdraget (Ds U 1984:16–18, Översyn av gällande regler för statsbidrag till kommuner för kostnader för driften av grundskolor m. m.). I betänkandet redovisas ett antal modeller för nya statsbidragsregler. Modellerna kan indelas i tre olika system, ett som innebär bidrag per elev, ett som innebär basresurser per kommun och ett system som liknar det nuvarande. SÖ:s olika statsbidragsförslag har remissbehandlats.

I motion 1984/85:731 (fp) yrkande 15 förordas ett statsbidragssystem, som är elevbaserat. Enligt motionärerna har detta statsbidragsalternativ inte blivit tillräckligt utvecklat i SÖ:s förslag. Fortsatt utredningsarbete beträffande detta alternativ anses både nödvändigt och önskvärt. Detta föreslås riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet erinrar om att SÖ:s olika alternativ för nytt statsbidragssystem för grundskolan nyligen remissbehandlats. I det beredningsarbete som förestår inom regeringskansliet kommer såväl en elevbaserad bidragsmodell som andra bidragsmodeller att bli föremål för fortsatta överväganden. Med hänvisning härtill föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1984/85:731 yrkande 15.

Utskottet övergår nu till att behandla vissa regeringsförslag som avser *basresurserna, förstärkningsresursen och tilläggsbidraget* för nästa budgetår.

En utökning av timtiden i ämnet svenska med två veckotimmar på högstadiet föreslås i propositionen. Denna utökning bör enligt föredragande statsrådet motsvaras av att skolan i ökad utsträckning uppmärksammar läsning, skrivning och litteratur och att detta kommer att prägla verksamheten i ämnet i dess helhet. SÖ skall enligt propositionen få i uppdrag att göra en översyn av kursplanen med den inriktning som statsrådet förespråkat.

Utskottet tillstyrker förslaget om en ökning av antalet veckotimmar i svenska på grundskolans högstadium. Därmed utökas timtalet i basresurserna på detta stadium.

Enligt motion 1984/85:2818 (m) yrkande 3 bör åtgärder snabbt vidtas för att ge svenskämnet stadga. Svenskundervisningen bör koncentreras på litteraturstudier och träning i att formulera sig muntligt och skriftligt.

Utskottet kan inte finna att det föreligger någon saklig skillnad mellan föredragande statsråd och motionärer när det gäller synen på hur svenskundervisningen skall utformas. Med detta konstaterande föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1984/85:2818 yrkande 3.

Enligt propositionen skall utökning av timtiden i svenska ske genom att tiden för fria aktiviteter minskas från fem till tre stadieveckotimmar. Förstärkningsresursens icke undervisningsbundna del föreslås minskad med 0,0108 veckotimmar per elev fr. o. m. redovisningsåret 1985/86.

Vidare skall enligt propositionen tilläggsbidraget tillföras ett resurstillskott om 80 milj. kr. för vikarieinsatser i grundskolan fr. o. m. läsåret 1985/86 (prop. s. 42–43).

Utskottet tar i detta sammanhang upp motionerna 1984/85:1325 (c) och 1984/85:2822 (m). Enligt yrkande 6 i förstnämnda motion bör riksdagen besluta att nämnda 80 milj. kr. tillförs förstärkningsresursens undervisningsbundna del i stället för tilläggsbidraget. Härigenom möjliggörs anställning av fasta lärarvikarier med utnyttjande av denna resurs. Samtidigt bör enligt yrkande 7 i motionen nuvarande begränsning för kommunen att anställa sådana vikarier upphävas. Enligt yrkande 21 i sistnämnda motion 1984/85:2822 bör förstärkningsresursen tillföras 40 milj. kr. efter avveckling av anslaget Särskilda åtgärder på skolområdet.

Utskottet tillstyrker vad som i propositionen förordats om förstärkningsresursen och tilläggsbidraget. Resurstillskottet om 80 milj. kr. bör således föras till tilläggsbidraget eftersom detta möjliggör en lokal bedömning av om och när vikarie behöver sättas in. Om ifrågavarande medel skulle föras till förstärkningsresursen i enlighet med motion 1984/85:1325 innebär detta en utökning av antalet fasta tjänster utan utrymme för nyssnämnda lokala bedömning. Utskottet förutsätter vidare att den motionsledes aktualiserade frågan om borttagande av nuvarande begränsningsregler för skolstyrelses inrättande av fasta tjänster för lärarvikarie bereds i anslutning till det arbete som pågår med översyn av statsbidragssystemet. Utskottet har i ett föregående betänkande – UbU 1984/85:15 – avstyrkt en avveckling av anslaget Särskilda åtgärder på skolområdet. Med hänvisning härtill och till vad som i övrigt har anförts föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1984/85:1325 yrkandena 6 och 7 och 1984/85:2822 yrkande 21 i denna del.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att 2 milj. kr. skall avsättas för budgetåret 1985/86 till *pedagogisk utvecklingsverksamhet för undervisning av finskspråkiga elever*. Likaså tillstyrks regeringsförslaget beträffande *bidrag till lokal skolutveckling*.

I motion 1984/85:2822 (m) föreslås besparingar beträffande *lokalt utvecklingsarbete på lågstadiet* (31,7 milj. kr.), *hemspråksundervisning* (40 milj. kr.) och *teknikkurser för flickor* (2,7 milj. kr.) (yrkandena 16, 18 och 19).

Enligt utskottets mening är det angeläget att särskilda insatser görs på lågstadiet och att teknikkurser anordnas för flickor. Vad gäller hemspråksundervisningen vill utskottet erinra om att riksdagen detta riksmöte ställt sig bakom en av regeringen förordad uppstramning av de bestämmelser som avser rätten till hemspråksundervisning (jfr prop. 1984/85:100, UbU 1984/85:12, rskr. 1984/85:149). Denna uppstramning leder till minskade kostnader på området på sikt. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1984/85:2822 yrkandena 16, 18 och 19 i dessa delar och godkänner vad som i propositionen har förordats om teknikkurser för flickor.

I detta sammanhang tar utskottet upp två motioner om undervisning i datateknik för flickor och undervisning i ämnet på låg- och mellanstadiet, nämligen motionerna 1984/85:731 (fp) yrkande 11 och 1984/85:1879 (s)

yrkande 1 i denna del. Det anses angeläget att sådan undervisning anordnas.

Utskottet kan inte finna att det föreligger någon skillnad mellan vad som sägs i propositionen och i motion 1984/85:731 när det gäller synen på nödvändigheten av att tillgodose flickors behov av utbildning i teknik. För högstadiets lärare anordnas en omfattande fortbildning (jfr UbU 1984/85:15 s. 7). Mot bakgrund av de olika satsningar som regeringen föreslår inför nästa budgetår såvitt gäller flickor och teknik förutsätter utskottet att flickors behov av utbildning också i datateknik blir tillgodosett och anser därmed att riksdagen bör avslå motion 1984/85:731 yrkande 11.

SÖ bedriver ett utvecklingsarbete beträffande dataundervisning för låg- och mellanstadiet. Först när detta är färdigt finns förutsättningar för ett generellt ställningstagande till om och hur datorer skall föras in på låg- och mellanstadiet. Med hänvisning härtill bör riksdagen avslå motion 1984/85:1879 yrkande 1 i denna del.

I motionerna 1984/85:1325 (c) yrkandena 8 och 9 och 1984/85:2822 (m) yrkande 15 föreslås att *statsbidraget till samlad skoldag*, beräknat till 42,2 milj. kr. för budgetåret 1985/86, avskaffas. Enligt motion 1984/85:731 yrkande 2 i denna del bör anslagsposten till detta ändamål reduceras på sätt som anges i motionen.

Utskottet finner inte anledning att inta en annan ståndpunkt än regeringen när det gäller bidrag till den samlade skoldagen under nästa budgetår, varför motionerna 1984/85:1325 yrkandena 8 och 9, 1984/85:2822 yrkande 15 och 1984/85:731 yrkande 2 i motsvarande delar avstyrks. Erforderliga medel för ändamålet bör anvisas.

I ett antal motioner föreslås särskilda åtgärder för *stöd till små skolenheter*. En särskild anslagspost för ändamålet under förevarande anslag begärs i motionerna 1984/85:731 (fp) yrkande 2 i denna del, 1984/85:922 (c) yrkande 1 och 1984/85:1325 (c) yrkandena 10 och 11. En ändring av förordningen om tilläggsbidrag anses i motion 1984/85:1952 (c) underlätta viss undervisning på elevernas hemorter. I motion 1984/85:1887 (c) begärs ett flexibelt statsbidragssystem. Slutligen begärs i motion 1984/85:2818 (m) yrkande 28 förslag om anpassningar av statsbidragsbestämmelserna för såväl den allmänna skolan som fristående skolor för att tillgodose glesbygdens behov.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

Praxis får anses vara mycket generös när det gäller det minsta antalet elever för en skolenhet med låg- och/eller mellanstadium. I glesbygd räcker det ofta med något eller några tiotal elever. Inte heller i tätort sätts kravet i många fall särskilt högt. I SÖ:s *föreskrifter och anvisningar för beräkning* av basresurser i grundskolan (SÖ-FS 1979:50) sägs, angående indragning och bevarande av skolenheter, bl. a. att pedagogiska synpunkter i mer begränsad mening noga bör vägas mot de praktiska och andra olägenheter för barnen och deras föräldrar som uppstår när avstånden till närmast belägna skolenhet är stora. En mindre pedagogisk olägenhet bör få stå tillbaka för förmånen för

föräldrarna att få behålla sina barn i en mera närbelägen skola.

Riksdagen har vidare fattat beslut om en flexibel skolplanering med bl. a. högstadieskolor med mindre än tre paralleller och om filialskolor (prop. 1981/82:157, UbU 1981/82:36, rskr. 1981/82:445).

Som utskottet framhållit i det föregående är det med nuvarande statsbidragsgivning möjligt att ta hänsyn till kommunernas tätortsgrad och geografiska förhållanden i övrigt. För närvarande remissbehandlas olika förslag till ett nytt statsbidragssystem. Utskottet utgår från att ett eventuellt nytt bidragssystem tillgodoser behovet att kunna ta sådana hänsyn.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1984/85:731 yrkande 2 i denna del, 1984/85:922 yrkande 1, 1984/85:1325 yrkandena 10 i denna del och 11, 1984/85:1887, 1984/85:1952 och 1984/85:2818 yrkande 28.

I propositionen föreslås beträffande *utbetalning av bidrag till grundskolan* ändrade regler så att bidrag i form av förskott betalas ut månadsvis i stället för fyra gånger under året. Detta får till följd minskade ränteutgifter för staten.

I motion 1984/85:1945 (vpk) yrkandena 1och 2 avvisas förslaget. Samtidigt föreslås att riksdagen anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 80 milj. kr. förhöjt belopp till anslaget Bidrag till driften av grundskolor m. m.

Med hänvisning till det statsfinansiella läget anser utskottet att riksdagen bör tillstyrka regeringens förslag i denna del och avslå motion 1984/85:1945 i motsvarande delar.

**Fristående skolor**

Riksdagen beslöt hösten 1982 om ett nytt statsbidragssystem för fristående skolor för skolpliktiga elever (prop. 1982/83:1, UbU 1982/83:10, rskr. 1982/83:63). Med anledning av ett antal motioner i statsbidragsfrågan anförde utskottet följande i sitt av riksdagen godkända betänkande (s. 13–14):

*Utskottet ansluter sig till principen att ett godkännande av en skola som* fristående skola inte automatiskt skall medföra rätt till statsbidrag. Utskottet vill inte på det sätt som föreslås i motionerna medverka till att det vid sidan av det allmänna skolväsendet växer fram ett stort antal fristående skolor med statsbidrag, vilket skulle kunna innebära att de grundläggande principerna i skolväsendets uppbyggnad förändras. Samtidigt delar utskottet den uppfattning som kommit till uttryck både i SEH-kommitténs[1] betänkande och i propositionen att viss verksamhet i fristående skola kan berika och vara av värde för det allmänna skolväsendet. Det utvecklingsarbete som reguljärt sker i grundskolan kan på ett värdefullt sätt kompletteras om, som det anförs i propositionen, enskilda personers intresse och engagemang för praktisk-pedagogisk förnyelse också kan tas till vara genom att en fristående skola får statsbidrag. Statsbidrag bör kunna utgå till skolor vilkas verksamhet bygger på en alternativ pedagogik eller liknande. En fristående skola bör för att få

[1] Kommittén (U 1979:13) angående skolor med enskild huvudman.

statsbidrag ha en prägel som gör att skolan i något avseende avviker från grundskolan. Det kan vara fråga om såväl en verksamhet bedriven utifrån en särskild pedagogisk helhetssyn (t. ex. Waldorfpedagogik) som en i timplanemässigt eller kursplanemässigt avseende annorlunda upplagd verksamhet. Utskottet vill fästa uppmärksamheten på att det i vissa fall kan uppstå situationer där det av praktiska skäl kan visa sig svårt att utan omfattande administrativa åtgärder inordna viss skolverksamhet inom grundskolans ram (jfr SOU 1981:34 s. 96). SEH-kommittén har pekat på att lärares eller föräldrars förslag till försök inte alltid vinner gehör, eftersom förslagen bedöms alltför resurskrävande eller mindre angelägna än andra aktiviteter.

Enligt beslutet år 1982 skall det ankomma på regeringen att förklara fristående skolor berättigade till statsbidrag enligt de riktlinjer som angetts av riksdagen.

Regeringen beslöt den 6 oktober 1983 om statsbidrag till ett antal fristående skolor räknat fr. o. m. läsåret 1983/84. Beslutet avsåg dels fyra internationella skolor, dels fem skolor på kristen grund, dels åtta waldorfskolor varav en erhöll bidrag räknat fr. o. m. läsåret 1984/85. Beträffande en nionde och sista waldorfskola som vid detta tillfälle ansökt om bidrag angavs i anslutning till beslutet att skolstyrelsens bedömning av en kursplanerevision måste avvaktas innan ett eventuellt beslut om statsbidrag kunde fattas.

Enligt motion 1984/85:620 (c) bör frågor om statsbidrag till fristående skolor på grundskolenivå prövas i riksdagsbeslutets anda utan hinder av att en av regeringen begärd utvärdering av verksamheten vid vissa andra skolor pågår. I motion 1984/85:2537 (m) framhålls att det är viktigt att statsbidragsfrågan prövas utan godtycke utifrån följande fyra principer, nämligen 1. skolor med likartad pedagogik skall behandlas lika i statsbidragshänseende, 2. skolor med färre elever än 25 skall kunna påräkna samma behandling som större skolor, 3. en kristen grundsyn skall vid prövningen anses utgöra ett sådant utvecklingsstimulerande alternativ som riksdagsbeslutet talar om och 4. regeringsprövning av statsbidragsansökningar skall ske årligen.

Enligt uppgift från regeringskansliet prövas frågor om statsbidrag till fristående skolor på grundskolenivå årligen (jfr även UbU 1983/84:18 s. 15). Av riksdagsbeslutet år 1982 framgår att regeringen inte skall ställa krav på visst lägsta antal elever och en viss organisation för att statsbidrag skall kunna utgå. Regeringens statsbidragsbeslut den 6 oktober 1983 har redovisats i det föregående, av vilket framgår bl. a. att regeringen vid den praktiska tillämpningen av riksdagsbeslutet behandlat skolor med likartad pedagogik lika i bidragshänseende, vidare att skolor med en kristen grundsyn och en intressant uppläggning av skolarbetet har kunnat erhålla statsbidrag.

Med hänvisning till vad utskottet här har anfört anser utskottet att motionerna 1984/85:620 och 1984/85:2537 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd utan avslås.

Enligt motion 1984/85:731 (fp) yrkande 7 är nuvarande statsbidragsbestämmelser alltför oklara för att man skall kunna avgöra huruvida Hillelskolan har möjlighet att bygga vidare på sitt tvåparallelliga lågstadium med ett

tvåparallelligt mellanstadium. För närvarande har mellanstadiet endast en klass per årskurs. Enligt motionärerna bör riksdagen uttala att statsbidrag trots utökad organisation bör kunna utgå till parallellklass på Hillelskolans mellanstadium med samma bidrag per elev som hittills.

Enligt de bestämmelser som gäller för bl. a. Hillelskolan kan regeringen, om det finns särskilda skäl, bestämma att det särskilda bidraget per elev får utgå på oförändrad nivå även vid utökat antal elever. Utskottet har erfarit att regeringen för Hillelskolan – som befann sig i ett utbyggnadsskede år 1982 samtidigt som den har ett begränsat presumtivt elevunderlag i form av judiska elever i Stockholmsområdet – kommer att vidta åtgärder i den riktning som motionärerna förespråkar. Med hänvisning härtill anser utskottet att yrkande 7 i motion 1984/85:731 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd utan avslås.

I motion 1984/85:731 (fp) yrkande 8 anförs att ett mångårigt arbete av hög kvalitet vid Estniska skolan väl motiverar att skolan får statsbidrag även till en högstadiedel. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet har i ärendet inhämtat följande.

Estniska skolan i Stockholm grundades år 1945. Syftet med skolan var bl. a. – efter det andra världskrigets slut – att till den uppväxande generationen av invandrade ester överföra egna kulturella traditioner. Esterna i Sverige är politiska flyktingar i första, andra och tredje generation, som har ringa kontakter med hemlandet. Undervisningen följer den allmänna grundskolans läroplan. Skolans målsättning är att inom ramen för denna läroplan ge eleverna möjlighet att lära sig estniska språket, få kännedom om Estlands geografi och historia och att utöva estnisk sång och musik.

Enligt 34 § skollagen (jämfört med 10 § samma lag) ankommer det på skolstyrelsen i den kommun skolan är belägen att pröva frågan om godkännande av fristående skola för skolpliktens fullgörande. Det är således Stockholms skolstyrelse som – efter ansökan – skall pröva frågan om inrättande av högstadium vid Estniska skolan i Stockholm. Först när beslut fattats om inrättande av ett högstadium kan regeringen ta ställning till statsbidragsfrågan.

I skrivelse till utbildningsutskottet den 12 februari 1985 har estniska kommitténs skolutskott anmält sin avsikt att göra en framställning i högstadiefrågan till skolstyrelsen i Stockholm. Utskottet, som hänvisar till vad som redovisats i själva procedurfrågan, föreslår att riksdagen avslår motion 1984/85:731 yrkande 8.

**Anslag för budgetåret 1985/86**

Det totala anslagsbehovet under Bidrag till driften av grundskolor m. m. beräknas i budgetpropositionen till 13 707 000 000 kr.

Utskottet har i det föregående avstyrkt motionsyrkanden som skulle

medföra ett annat medelsbehov. Med hänvisning härtill föreslår utskottet att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motionerna 1984/85:1325 yrkandena 8 och 10 i motsvarande delar, 1984/85:1945 yrkande 2 i denna del, 1984/85:2506 yrkande 3 i denna del och 1984/85:2822 yrkandena 15, 16, 18, 19, 20 och 21 i motsvarande delar samt yrkande 22 för budgetåret 1985/86 anvisar 13 707 000 000 kr. till Bidrag till driften av grundskolor m. m.

**Intagning till gymnasieskolan på vårterminsbetyget i årskurs 9 i grundskolan**

I propositionen framhålls att förutsättningarna för intagning till gymnasieskolan i dag är delvis andra än de som rådde när beslutet om intagning på höstterminsbetyget fattades. Sedan dess har dimensioneringen av gymnasieskolan i förhållande till 16-årskullen ökat kraftigt. 16–17-åringarna skall vidare enligt beslut med anledning av budgetpropositionen 1984 (prop. 1983/84:100, UbU 1984/85:19, rskr. 1984/85:321) särskilt prioriteras vid intagningen. Kommunernas numera lagfästa uppföljningsansvar syftar till att alla ungdomar som slutar grundskolan skall erbjudas utbildning, arbete eller ungdomsplats. Det finns därför enligt föredragande statsrådets mening förutsättningar för att en *vårbetygsintagning* – kombinerad med en preliminär intagning på höstbetyget – åtminstone till stor del skall kunna uppfylla de önskemål som låg till grund för beslutet om höstbetygsintagning. Mot denna bakgrund föreslår statsrådet att intagningen till gymnasieskolan skall grundas på vårterminsbetyget i årskurs 9 och att den nya ordningen skall införas vid intagningen till gymnasieskolan inför läsåret 1986/87.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner vad som i propositionen har förordats om höst- och vårterminsbetyg som grund för preliminär resp. slutlig intagning till gymnasieskolan.

I motion 1983/84:1690 (c) yrkande 3, som väcktes under allmänna motionstiden i januari 1984, begärs ett uttalande om att intagningen till gymnasieskolan skall grundas på vårterminsbetyget i årskurs 9.

Utskottet, som konstaterar att motionärens yrkande genom regeringens förslag är tillgodosett i stort, anser att yrkande 3 i motion 1983/84:1690 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd utan avslås.

Beträffande *betygsättningen i årskurs 9* med anledning av det nya intagningsförfarandet anses det i propositionen som naturligt att "vårterminsbetyget i årskurs 9 får karaktären av sammanfattningsbetyg där även elevernas prestationer tidigare under högstadietiden beaktas. Eftersom höstterminsbetyget ligger till grund för en preliminär antagning bör detta betyg även fortsättningsvis ha denna karaktär."

I motion 1984/85:2818 (m) yrkande 14 tas den aktualiserade betygsättningsfrågan upp. Enligt motionen skall slutbetyget redovisa de kunskaper och färdigheter som man faktiskt har vid utgången av årskurs 9. Hur mycket

det sammanfattar, säger motionärerna, måste tillåtas variera från ämne till ämne.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet anföra följande.

Bestämmelser om betygsättning i grundskolan återfinns dels i skolförordningen 6 kap. 9–15 §§, dels i läroplan för grundskolan (Lgr 80), s. 39–40. Enligt Lgr 80 avser vårterminsbetyget hela läsåret och inbegriper även vad som behandlats under höstterminen (s. 39). Betygen skall också grunda sig på iakttagelser och anteckningar under hela högstadiet och inte enbart på intryck vid periodens slut (s. 40).

Självfallet skall betyget i årskurs 9 avse de kunskaper och färdigheter som eleverna har när de slutar grundskolan. En elev kan på olika sätt i efterhand ha inhämtat det lärostoff som studerats under en tidigare årskurs. Betygsättningen i årskurs 9 bör därför inte grundas på en matematisk sammanvägningsprocess där prestationer i en tidigare årskurs skall väga lika tungt som prestationer i årskurs 9.

Med detta klarläggande anser utskottet att motion 1984/85:2818 yrkande 14 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd utan avslås. Utskottet utgår från att regeringen ger SÖ i uppdrag att utfärda ytterligare föreskrifter.

Enligt motion 1984/85:2818 (m) yrkande 13 bör *bestämmelserna om intagning till gymnasieskolan* ändras. Olika gymnasiala utbildningars krav på förkunskaper bör anges i större utsträckning än för närvarande, vilket ger eleven rätt information om linjens karaktärsämnen och om vad som krävs för att han eller hon skall ha en rimlig chans att klara studierna. I förekommande fall bör elev erbjudas kompletteringsmöjlighet för att klara den sökta utbildningen. Enbart betyg skall enligt motionärerna användas som urvalsgrund, och inte som för närvarande dessutom intresse för sökt utbildning, underrepresenterat kön och arbetslivserfarenhet/avslutad utbildning. I motionerna 1984/85:1033 (s) yrkande 1 och 1984/85:1045 (vpk) yrkandena 3 och 4 hemställs om regler för betygsfri intagning till gymnasieskolan.

Även om det i dag finns andra urvalsgrunder än betyg vid intagning till gymnasieskolan vill utskottet peka på att betyg fortfarande är den centrala urvalsgrunden. Beslut om nuvarande intagningsformer fattades av riksdagen med bred majoritet. Utskottet avstyrker med detta motion 1984/85:2818 yrkande 13.

Vad så gäller en betygsfri intagning till gymnasieskolan vill utskottet erinra om att frågan om försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan i Örebro län anmälts för riksdagen (prop. 1978/79:180, UbU 1978/79:45, rskr. 1978/79:422). Någon intagning som grundades på försöksverksamheten kom dock aldrig till stånd. Enligt uppgift från regeringskansliet föreligger för närvarande ingen framställan om en ny försöksverksamhet med betygsfri intagning. Med hänvisning till vad som redovisats föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1984/85:1033 yrkande 1 och 1984/85:1045 yrkandena 3 och 4.

**Hemställan**

Åberopande det anförda hemställer utskottet

1. beträffande *indragning av de statligt reglerade skolchefstjänsterna*
   att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motionerna 1984/85:731 yrkande 22, 1984/85:2535 och 1984/85:2543 yrkande 1 godkänner vad som har förordats i propositionen,
2. beträffande *statsbidrag till kostnader för skolchefer*
   att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motion 1984/85:2543 yrkande 2 i denna del godkänner vad som har förordats i propositionen,
3. beträffande *ett nytt statsbidragssystem avseende skolledningen i grundskolan*
   att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motion 1984/1985:2543 yrkande 2 i denna del godkänner vad som har förordats i propositionen,
4. beträffande *antalet skolledare och biträdande skolledare fr. o. m. den 1 juli 1986*
   att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motionerna 1984/85:731 yrkande 23 i denna del och 1984/85:2543 yrkande 4 i denna del godkänner vad som förordats i propositionen,
5. beträffande *bibehållande av antalet skolledare och biträdande skolledare i grundskolan t. o. m. utgången av juni 1986*
   att riksdagen godkänner vad som har förordats i proposition 1984/85:100,
6. beträffande *bibehållande av antalet skolledare och biträdande skolledare i kommuner med mindre än 250 poäng under tiden den 1 juli 1986 – den 30 juni 1988*
   att riksdagen godkänner vad som har förordats i proposition 1984/85:100,
7. beträffande *skolledningsfrågor i övrigt*
   att riksdagen utan erinran lägger till handlingarna vad som har anförts i proposition 1984/85:100,
8. beträffande *individuella timplanejämkningar*
   att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motion 1984/85:1944 yrkandena 2 och 3 godkänner vad som har förordats i propositionen,
9. beträffande *viss organisation av undervisningen*
   att riksdagen avslår motion 1984/85:1033 yrkandena 2 och 3,
10. beträffande *borttagande av möjligheten till skolgångsbefrielse*
    att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motion 1984/85:2540 yrkande 2 antar ett inom utbildningsdepar-

tementet upprättat förslag till lag om ändring i skollagen (1962:319),

11. beträffande *anpassad studiegång m. m.*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 avslår motionerna 1984/85:1944 yrkandena 1 a och 1 b och 1984/85:2540 yrkandena 1 och 3,
12. beträffande *fördelningen av förstärkningsresursen*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:731 yrkande 13 och 1984/85:2540 yrkande 4,
13. beträffande *ett uppdrag till skolöverstyrelsen rörande övertaliga lärare*
att riksdagen avslår motion 1984/85:731 yrkande 1,
14. beträffande *ett uppdrag till skolöverstyrelsen rörande utredning och förslag om ett nytt betygssystem m. m.*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:323 yrkandena 1, 2 och 3, 1984/85:383, 1984/85:1043, 1984/85:2540 yrkande 5 och 1984/85:2818 yrkandena 6 och 7,
15. beträffande *kommuns möjlighet att besluta om fler betygstillfällen än i årskurserna 8 och 9*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2507,
16. beträffande *inriktningen av fria aktiviteter*
att riksdagen med avslag på motion 1984/85:731 yrkande 5 utan erinran lägger till handlingarna vad som har anförts i proposition 1984/85:100,
17. beträffande *en särskild ledningsgrupp för kultur i skolan*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 avslår motion 1984/85:731 yrkande 14,
18. beträffande *en särskild kulturansvarig inom varje rektorsområde*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2222,
19. beträffande *bidrag till utvecklingsarbete med kultur i skolan*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motionerna 1984/85:2506 yrkandena 1 samt 3 i denna del och 1984/85:2822 yrkande 20 i denna del godkänner vad som har förordats i propositionen,
20. beträffande *undervisning om den rörliga bilden i skolan*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2506 yrkande 2,
21. beträffande *uttalande om fortsatt utredningsarbete rörande ett elevbaserat statsbidragssystem för grundskolan*
att riksdagen avslår motion 1984/85:731 yrkande 15,
22. beträffande *ökning av antalet veckotimmar i svenska på grundskolans högstadium*
att riksdagen godkänner vad som har förordats i proposition 1984/85:100,

23. beträffande *riktlinjer för svenskundervisningen*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2818 yrkande 3,
24. beträffande *minskning av förstärkningsresursen samt tilläggsbidraget*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motionerna 1984/85:1325 yrkandena 6 och 7 och 1984/85:2822 yrkande 21 i denna del godkänner vad som förordats i propositionen,
25. beträffande *bidrag till pedagogisk utvecklingsverksamhet för undervisning av finskspråkiga elever*
att riksdagen godkänner vad som har förordats i proposition 1984/85:100,
26. beträffande *bidrag till lokal skolutveckling*
att riksdagen godkänner vad som har förordats i proposition 1984/85:100,
27. beträffande *lokalt utvecklingsarbete på lågstadiet, hemspråksundervisning och teknikkurser för flickor*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 avslår motion 1984/85:2822 yrkandena 16, 18 och 19 i motsvarande delar samt godkänner vad som i propositionen har förordats om teknikkurser för flickor,
28. beträffande *undervisning i datateknik för flickor*
att riksdagen avslår motion 1984/85:731 yrkande 11,
29. beträffande *dataundervisning på låg- och mellanstadiet m. m.*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1879 yrkande 1 i denna del,
30. beträffande *avskaffande av statsbidraget till samlad skoldag m. m.*
att riksdagen avslår motion 1984/85:731 yrkande 2 i denna del, 1984/85:1325 yrkandena 8 i denna del och 9, 1984/85:2822 yrkande 15 i denna del,
31. beträffande *särskilt stöd till små skolenheter m. m.*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:731 yrkande 2 i denna del, 1984/85:922 yrkande 1, 1984/85:1325 yrkandena 10 i denna del och 11, 1984/85:1887, 1984/85:1952 och 1984/85:2818 yrkande 28,
32. beträffande *ändrade utbetalningsregler för bidrag till driften av grundskolan*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motion 1984/85:1945 yrkandena 1 samt 2 i denna del godkänner vad som förordats i propositionen,
33. beträffande *prövning av statsbidrag till fristående skolor på grundskolenivå*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:620 och 1984/85:2537,
34. beträffande *viss statsbidragsfråga avseende Hillelskolan*
att riksdagen avslår motion 1984/85:731 yrkande 7,

35. beträffande *viss statsbidragsfråga avseende Estniska skolan i Stockholm*
    att riksdagen avslår motion 1984/85:731 yrkande 8.
36. beträffande *anslagsbeloppet*
    att riksdagen till *Bidrag till driften av grundskolor m. m.* med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motionerna 1984/85:1325 yrkandena 8 och 10 i motsvarande delar, 1984/85:1945 yrkande 2 i denna del, 1984/85:2506 yrkande 3 i denna del, 1984/85:2822 yrkandena 15, 16, 18, 19, 20 och 21 i motsvarande delar samt yrkande 22 för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 13 707 000 000 kr.,
37. beträffande *höst- och vårterminsbetyg som grund för preliminär resp. slutlig intagning till gymnasieskolan*
    att riksdagen godkänner vad som förordats i proposition 1984/85:100,
38. beträffande *visst uttalande om intagningen till gymnasieskolan*
    att riksdagen avslår motion 1983/84:1690 yrkande 3,
39. beträffande *betygsättningen i årskurs 9*
    att riksdagen avslår motion 1984/85:2818 yrkande 14,
40. beträffande *ändring av bestämmelserna för intagning till gymnasieskolan*
    att riksdagen avslår motion 1984/85:2818 yrkande 13,
41. beträffande *betygsfri intagning till gymnasieskolan*
    att riksdagen avslår motionerna 1984/85:1033 yrkande 1 och 1984/85:1045 yrkandena 3 och 4.

Stockholm den 28 mars 1985

På utbildningsutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

*Närvarande vid ärendets slutbehandling:* Georg Andersson (s), Per Unckel (m), Bengt Wiklund (s), Lars Gustafsson (s), Helge Hagberg (s), Lennart Bladh (s), Göran Allmér (m), Pär Granstedt (c), Birger Hagård (m), Björn Samuelson (vpk), Margot Wallström (s), Gunnar Hökmark (m), Larz Johansson (c), Marita Bengtsson (s) och Linnea Hörlén (fp).

## Reservationer

### 1. Indragning av de statligt reglerade skolchefstjänsterna (mom. 1)

Per Unckel, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar "Det kan" och på s. 8 slutar "skall upphöra" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att nuvarande utveckling på skolområdet – som för skolans del innebär mer en målstyrning och mindre en styrning genom regler – ställer ökade krav på professionalism hos kommunernas skolchefer. Behörighetskrav, dimensioneringsregler och bidragsformer ger erforderlig stadga åt den viktiga skolchefsfunktionen. Varje skolchef har ett stort ansvar för den pedagogiska utvecklingen i kommunen och för hur skolans resurser används. Därför bör skolchefstjänsterna även fortsättningsvis vara statligt reglerade och bidrag utgå till kommunerna för dessa tjänster. Riksdagen bör därför avslå regeringens förslag om indragning av de statligt reglerade skolchefstjänsterna.

*dels* att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *indragning av de statligt reglerade skolchefstjänsterna* att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:2535 och 1984/85:2543 yrkande 1 och med anledning av motion 1984/85:731 yrkande 22 avslår proposition 1984/85:100,

### 2. Indragning av de statligt reglerade skolchefstjänsterna (mom. 1)

Linnea Hörlén (fp) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar "Det kan" och på s. 8 slutar "skall upphöra" bort ha följande lydelse:

Statens bidrag till det kommunala skolväsendet är ungefär 20 miljarder kronor per år. Skolans utformning och innehåll är och måste förbli en rikspolitisk fråga. Enligt utskottets mening kan en skolchef inte jämställas med övriga kommunala förvaltningschefer, eftersom det råder skolplikt för alla barn och statsmakterna av den anledningen måste ställa mycket specifika krav på skolväsendet. Även vid en kommunalisering av skolchefstjänsterna bör därför staten föreskriva inte bara att det i varje kommun skall finnas en skolchef utan även att innehavaren av tjänsten skall ha genomgått lärarutbildning och ha erfarenhet av egen undervisning i enlighet med de bestämmelser som finns i dag. Varje skolchef har ett stort ansvar för den pedagogiska utvecklingen i kommunen och för hur skolans resurser används. Utskottet föreslår att riksdagen godkänner vad utskottet har förordat beträffande behörighetsbestämmelser för skolchefstjänst.

*dels* att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *indragning av de statligt reglerade skolchefstjänsterna*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:731 yrkande 22, med anledning av proposition 1984/85:100 och med avslag på motionerna 1984/85:2535 och 1984/85:2543 yrkande 1 godkänner vad utskottet förordat.

**3. Statsbidrag till kostnader för skolchefer (mom. 2)**

*Under förutsättning av bifall till reservation 1*

Per Unckel, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar "Likaledes avstyrker" och slutar "för skolchefer" bort ha följande lydelse:

Utskottet föreslår att statsbidrag även fortsättningsvis skall utgå till skolchefstjänster. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1984/85:2543 yrkande 2 i denna del och med avslag på proposition 1984/85:100 som sin mening ge regeringen till känna.

*dels* att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *statsbidrag till kostnader för skolchefer*
att riksdagen med avslag på proposition 1984/85:100 och med bifall till motion 1984/85:2543 yrkande 2 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

**4. Ett nytt statsbidragssystem avseende skolledningen i grundskolan (mom. 3)**

*Under förutsättning av bifall till reservationerna 1 och 3*

Per Unckel, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar "Utskottet tillstyrker" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Statsbidraget till skolledningen i grundskolan bör reduceras så mycket att det – inom den givna resursramen – även räcker till bidrag till tjänsterna som skolchef. Det bör ankomma på regeringen att meddela bestämmelser i statsbidragsfrågan. Riksdagen bör med bifall till motion 1984/85:2543 yrkande 2 i denna del och med avslag på proposition 1984/85:100 godkänna vad utskottet anfört.

*dels* att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *ett nytt statsbidragssystem avseende skolledningen i grundskolan*
att riksdagen med avslag på proposition 1984/85:100 och med bifall

till motion 1984/85:2543 yrkande 2 i denna del godkänner vad utskottet förordat,

**5. Antalet skolledare och biträdande skolledare fr. o. m. den 1 juli 1986 (mom. 4)**

Per Unckel (m), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m) Gunnar Hökmark (m) och Linnea Hörlén (fp) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar "Det skall" och på s. 9 slutar "den 1 juli 1986" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening måste grundskolan ha en viss minsta organisation med fasta skolledartjänster resp. lärare med specialfunktioner. Det är riksdagens uppgift att fastställa lämpliga nivåer härför. Regeringen bör i nästa budgetproposition återkomma till riksdagen med förslag om hur mycket av skolledningsresursen som minst skall användas för fasta skolledartjänster resp. specialfunktioner. Detta bör riksdagen med bifall till nämnda motionsyrkanden som sin mening ge regeringen till känna.

*dels* att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *antalet skolledare och biträdande skolledare fr. o. m. den 1 juli 1986*
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:731 yrkande 23 i denna del och 1984/85:2543 yrkande 4 i denna del och med anledning av proposition 1984/85:100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

**6. Individuella timplanejämkningar (mom. 8)**

Björn Samuelson (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar "Skolan måste" och på s. 10 slutar "individuella timplanejämkningar" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan inte acceptera regeringens förslag om individuella timplanejämkningar. Vad gäller de övriga timplanejämkningsmöjligheter som finns för elev i grundskolan bör de ses över i riktning mot att helt avskaffas. Skolan bör utan jämkningar göra erforderliga satsningar på elever med problem. Regeringens förslag bör med hänvisning härtill avslås av riksdagen. Motion 1984/85:1944 yrkandena 2 och 3 tillstyrks.

*dels* att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *individuella timplanejämkningar*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1944 yrkandena 2 och 3 avslår proposition 1984/85:100,

**7. Borttagande av möjligheter till skolgångsbefrielse (mom. 10)**

Per Unckel, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar "Utskottet tillstyrker" och slutar "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Om de åtgärder som kan komma i fråga för att hjälpa elever med skolsvårigheter misslyckas, bör som en sista utväg möjligheten till skolgångsbefrielse finnas. I det fall skolgångsbefrielse tillgrips måste dock skolmyndigheterna inom ramen för uppföljningsansvaret söka ge eleven en annan meningsfull sysselsättning. Vägarna tillbaka till utbildning måste också hållas öppna. Kompletteringsundervisningen måste således tillhandahållas dem som behöver förbättra förkunskaperna inför inträdet i gymnasieskolan. Med det anförda avstyrker utskottet regeringens förslag att ta bort möjligheten till skolgångsbefrielse i årskurs 9.

*dels* att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *borttagande av möjligheten till skolgångsbefrielse*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2540 yrkande 2 avslår ett inom utbildningsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i skollagen (1962:319),

**8. Anpassad studiegång m. m. (mom. 11)**

Per Unckel, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar "Vad så" och slutar "utanför skolan" bort ha följande lydelse:

För elever som har svårigheter i skolarbetet kan det vara fördelaktigt att få kombinera skolarbetet med visst arbete utanför skolan. Anpassad studiegång bör då kunna komma i fråga. Vidare menar utskottet att möjligheten att få börja en förlängd lärlingsutbildning efter årskurs 8 bör undersökas. Riksdagen bör med bifall till motion 1984/85:2540 yrkandena 1 och 3 och med avslag på proposition 1984/85:100 och motion 1984/85:1944 yrkandena 1 a och 1 b som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

*dels* att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *anpassad studiegång m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2540 yrkandena 1 och 3 och med avslag på proposition 1984/85:100 och motion 1984/85:1944 yrkandena 1 a och 1 b som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

**9. Anpassad studiegång m. m. (mom. 11)**

Björn Samuelson (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar "Vad så" och slutar "utanför skolan" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör alla regler om anpassad studiegång upphävas. Det faktum att en skola har möjlighet att anordna anpassad studiegång för elev medverkar sannolikt till att andra åtgärder ej prövas fullt ut. Vad utskottet här anfört bör riksdagen med bifall till motion 1984/85:1944 yrkandena 1 a och 1 b och med avslag på proposition 1984/85:100 och motion 1984/85:2540 yrkandena 1 och 3 som sin mening ge regeringen till känna.

*dels* att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *anpassad studiegång m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1944 yrkandena 1 a och 1 b och med avslag på proposition 1984/85:100 och motion 1984/85:2540 yrkandena 1 och 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

**10. Fördelningen av förstärkningsresursen (mom. 12)**

Per Unckel (m), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m), Gunnar Hökmark (m) och Linnea Hörlén (fp) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar "Utskottet instämmer" och slutar "yrkande 4" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör kommuner och skolenheter ges betydande möjligheter att sammansätta undervisningsgrupperna som man lokalt finner ändamålsenligt. Mindre grupper leder erfarenhetsmässigt till en bättre studiemiljö och ett lugnare arbetsklimat i skolan. Elever som behöver extra stöd i sina studier kan ofta ges detta inom den ordinarie undervisningens ram. Utskottet finner ingen anledning att riksdagen genom särskilda uttalanden skall ingripa i den lokala bestämmanderätten i dessa hänseenden. Vägar bör i stället sökas för att det lokalt – inom de innehållsmässiga ramar som läroplanen uppställer – skall skapas större möjligheter att disponera statsbidraget på ett friare sätt.

Riksdagen bör med bifall till motionerna 1984/85:731 yrkande 13 och 1984/85:2540 yrkande 4 som sin mening ge regeringen detta till känna.

*dels* att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *fördelningen av förstärkningsresursen*
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:731 yrkande 13 och 1984/85:2540 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

**11. Ett uppdrag till skolöverstyrelsen rörande övertaliga lärare (mom. 13)**

Linnea Hörlén (fp) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar "Utskottet vill" och slutar "1984/85:731 yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Det synes vara en rimlig tanke att övertalig lärare efter särskilt beslut skall kunna komma i fråga som en resursförstärkning för skolan. Vare sig vederbörande går arbetslös och uppbär arbetslöshetsersättning eller utför ett meningsfullt arbete inom skolan uppkommer för viss tid en utgift för staten. SÖ bör få regeringens uppdrag att tillsammans med arbetsmarknadsstyrelsen utreda, om och hur medel motsvarande de statliga utgifterna för arbetslöshetsersättning skall kunna slussas över för begränsad tid till kommunerna (grundskolebidragets förstärkningsresurs). Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1984/85:731 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ett uppdrag till SÖ beträffande övertaliga lärare.

*dels* att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *ett uppdrag till skolöverstyrelsen rörande övertaliga lärare*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:731 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

**12. Ett uppdrag till skolöverstyrelsen rörande utredning och förslag om ett nytt betygssystem m. m. (mom. 14)**

Per Unckel, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar "Riksdagen beslöt" och på s. 14 slutar "och 7" bort ha följande lydelse:

Enligt budgetpropositionen skall SÖ få regeringens uppdrag att utarbeta underlag för närmare preciseringar av de grundläggande basfärdigheter och baskunskaper i centrala ämnen som varje elev måste ha tillägnat sig på resp. stadium.

Enligt utskottets mening är betyg det bästa sättet att åstadkomma en sådan utvärdering. Betyg är ett viktigt sätt att ge eleven en signal om hur arbetet i skolan har gått samtidigt som betygen garanterar eleven en rättssäkerhet som samtal och allmänt hållna omdömen inte kan ge. Både föräldrar och skola får en information om hur skolarbetet går, som möjliggör nya insatser från såväl familj som lärare, samtidigt som betygen också utgör en värdering av skolans egen effektivitet att förmedla kunskaper. Genom att sätta betyg visar skolan sin respekt för kunskap.

Dagens betygsättning i grundskolan är mot denna bakgrund otillfredsställande. Eftersom betyg sätts först de två sista åren av grundskolan, riskerar

den information som betygen förmedlar att komma för sent för eleverna. Tiden blir ofta för kort för de clever som genom ökade insatser måste komplettera sina kunskaper. Betyg skall därför ges oftare än i dag och med början på lågstadiet. Det nuvarande betygssystemet bör ersättas med ett som mäter elevens kunskaper i förhållande till läroplanens krav i stället för att jämföra eleverna med varandra. Antalet betygssteg skall vara fler än dagens fem. Möjlighet skall finnas att få ett betyg omprövat. Det nya betyget skall kunna räknas till sitt fulla värde vid ansökan till högre studier. SÖ bör få regeringens uppdrag att lägga fram förslag till ett betygssystem som uppfyller de krav som här redovisats. Det är därvid angeläget att betygsfrågan för såväl grundskola som gymnasieskola ges en samlad lösning. Riksdagen bör med anledning av ifrågavarande motionsyrkanden som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört om ett uppdrag till skolöverstyrelsen rörande utredning och förslag om ett nytt betygssystem m. m.

*dels* att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *ett uppdrag till skolöverstyrelsen rörande utredning och förslag om ett nytt betygssystem m. m.*
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:1043, 1984/85:2540 yrkande 5 och 1984/85:2818 yrkandena 6 och 7 och med anledning av motionerna 1984/85:323 yrkandena 1, 2 och 3 och 1984/85:383 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

## 13. Kommuns möjlighet att besluta om fler betygstillfällen än i årskurserna 8 och 9 (mom. 15)

Per Unckel, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar "Likaledes avstyrker" och slutar "8 och 9" bort ha följande lydelse:

Det finns i dag en betydande skillnad i synen på betyg mellan majoriteten i riksdagen och dem som är verksamma inom skolan. Det är enligt utskottets mening nödvändigt att vidta åtgärder för ett nytt betygssystem med fler betygstillfällen än för närvarande. I avvaktan på ett sådant system är det rimligt att gå till mötes kommunala önskemål om att på försök få lov att ge betyg tidigare än i årskurserna 8 och 9. Om elever, föräldrar och lärare har önskemål om betyg före årskurserna 8 och 9 och en skolstyrelse är beredd att göra nödvändiga åtaganden bör enligt utskottets mening kommunerna genom bestämmelse i skolförordningen ha denna möjlighet. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1984/85:2507 som sin mening ge regeringen till känna.

*dels* att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *kommuns möjlighet att besluta om fler betygstillfällen än i årskurserna 8 och 9*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2507 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

**14. Bidrag till utvecklingsarbete med kultur i skolan (mom. 19)**

Per Unckel, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar "Utskottet finner" och slutar "i skolan" bort ha följande lydelse:

Utskottet föreslår att anslaget minskas med 7 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag. Kulturen i skolan främjas enligt utskottets mening bäst genom en kvalitativt god undervisning i främst ämnena svenska, historia, bild och musik. Kulturinslag skall utgöra en integrerad del av undervisningen. Den försöksverksamhet som bör bedrivas för de 8 milj. kr. som utskottet föreslår för detta syfte bör ha en sådan inriktning. Försöksverksamheten skall dessutom inriktas på att kulturinslagen skall vara av sådan art att de kan genomföras i skolan utan att ytterligare resurser på sikt behöver tillföras. Yrkandena 1 samt 3 i denna del i motion 1984/85:2506 avstyrks av utskottet.

*dels* att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *bidrag till utvecklingsarbete med kultur i skolan*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2822 yrkande 20 i denna del och med avslag på proposition 1984/85:100 och motion 1984/85:2506 yrkandena 1 samt 3 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

**15. Bidrag till utvecklingsarbete med kultur i skolan (mom. 19)**

Björn Samuelson (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar "Utskottet finner" och slutar "i skolan" bort ha följande lydelse:

Utskottet föreslår ett i förhållande till regeringens förslag med 5 milj. kr. förhöjt belopp till utvecklingsarbete med kultur i skolan. Vidare bör riksdagen hos regeringen begära vissa förslag som redovisats i motion 1984/85:2506 och som får till konsekvens att i kulturellt hänseende utsatta kommuner m. m. särskilt gynnas i utvecklingsarbetet. Motion 1984/85:2822 yrkande 20 i denna del avstyrks av utskottet.

*dels* att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *bidrag till utvecklingsarbete med kultur i skolan*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2506 yrkandena 1 samt 3 i denna del och med avslag på proposition 1984/85:100 och motion 1984/85:2822 yrkande 20 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

**16. Undervisning om den rörliga bilden i skolan (mom. 20)**

Björn Samuelson (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar "Enligt utskottets" och på s. 16 slutar "för ändamålet" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är det en mycket viktig fråga som tas upp i motion 1984/85:2506 yrkande 2. Utskottet vill i likhet med motionärerna peka på det allt större utbudet av bilder och film som sker genom medier som film, TV och videogram. Det är nödvändigt att hos barn och ungdom skapa största möjliga beredskap i den mediasituation som vi nu befinner oss i och bl. a. genom undervisningen i skolan ge dem sådana kunskaper att de kritiskt förmår granska utbudet och själva lär sig att hantera medier som bild, film och video.

Utskottet ansluter sig till motionärernas uppfattning att situationen i skolan i nu berört hänseende inte är tillfredsställande. Riksdagen bör mot bakgrund härav med bifall till motion 1984/85:2506 yrkande 2 uttala sig för att ett samlat åtgärdsprogram utarbetas avseende mediaundervisning samt under ett nytt anslag Bidrag till försöksverksamhet med undervisning om den rörliga bilden på statsbudgeten föra upp 10 milj. kr.

*dels* att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. beträffande *undervisning om den rörliga bilden i skolan*

a) att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2506 yrkande 2 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

b) att riksdagen till *Bidrag till försöksverksamhet med undervisning om den rörliga bilden* med bifall till motion 1984/85:2506 yrkande 2 i denna del för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 10 000 000 kr.

**17. Uttalande om fortsatt utredningsarbete rörande ett elevbaserat statsbidragssystem för grundskolan (mom. 21)**

Per Unckel (m), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m), Gunnar Hökmark (m) och Linnea Hörlén (fp) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 17 som börjar "Utskottet erinrar" och slutar "yrkande 15" bort ha följande lydelse:

SÖ:s elevbaserade statsbidragsalternativ är en utveckling av en modell som ursprungligen togs fram av utredningen om skolan, staten och kommunerna. Bidraget kan uttryckas i kronor per elev eller veckotimmar per elev. Det bidrag som kommunen får innehåller 1) resurser motsvarande nuvarande basresurser, nuvarande garantitimmar osv., 2) delar av nuvarande förstärkningsresurs och 3) del av nuvarande tilläggsbidrag. Övriga delar av det totala statsbidraget till grundskolan beräknas med vissa undantag på

samma sätt som nu.

Enligt utskottets mening har ett elevbaserat statsbidragssystem avgörande fördelar. Sådana statsbidragsalternativ har inte blivit tillräckligt utvecklade i SÖ:s statsbidragsbetänkande. Elevbaserade statsbidragsalternativ bör ses tillsammans med de förslag som samtidigt övervägs i den statliga utredningen om ett nytt skatteutjämningssystem. En elevbaserad statsbidragsgivning underlättar bl. a. ett lokalt inflytande över hur tillgängliga resurser disponeras. Riksdagen bör med bifall till motion 1984/85:731 yrkande 15 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört om fortsatt utredningsarbete beträffande ett elevbaserat statsbidragssystem för grundskolan.

*dels* att utskottets hemställan under 21 bort ha följande lydelse:

21. beträffande *uttalande om fortsatt utredningsarbete rörande ett elevbaserat statsbidragssystem för grundskolan*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:731 yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

**18. Riktlinjer för svenskundervisningen (mom. 23)**

Per Unckel, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 17 som börjar "Utskottet kan" och slutar "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

En översyn av själva ämnesinnehållet är lika nödvändig som utökningen av timantalet. Regeringen gav förra året SÖ ett uppdrag av detta slag, vilket anmärkningsvärt nog inte fullgjordes. I budgetpropositionen meddelar regeringen att SÖ kommer att få tillbaka uppdraget att revidera kursplanen för ämnet svenska. Utskottet finner detta riktigt. Regeringen anser att SÖ måste ges mera tid för sin översynsuppgift än vad regeringen tidigare medgivit. Det är emellertid enligt utskottets mening nödvändigt att åtgärder snabbt vidtas för att ge svenskämnet stadga. Regeringen bör enligt utskottets mening uppdra åt SÖ att som ett första steg utge riktlinjer för vilka moment i svenskämnet som skall prioriteras i enlighet med vad som framhållits i motion 1984/85:2818 yrkande 3. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

*dels* att utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

23. beträffande *riktlinjer för svenskundervisningen*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2818 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

**19. Förstärkningsresursen och tilläggsbidraget m. m. (mom. 24)**

Per Unckel, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar "Utskottet tillstyrker" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker regeringens förslag beträffande ökning av tilläggsbidraget. I enlighet med vad som anförs i motion 1984/85:2822 föreslår utskottet dessutom att 40 milj. kr. tillförs förstärkningsresursen under grundskoleanslaget. Däremot kan utskottet inte biträda förslagen i motion 1984/85:1325. Resultatet av beredningen inom regeringskansliet av frågan om ett nytt statsbidragssystem för grundskolan bör avvaktas.

*dels* att utskottets hemställan under 24 bort ha följande lydelse:

24. beträffande *minskning av förstärkningsresursen samt tilläggsbidraget*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2822 yrkande 21 i denna del med anledning av proposition 1984/85:100 och med avslag på motion 1984/85:1325 yrkandena 6 och 7 godkänner vad utskottet förordat.

**20. Förstärkningsresursen och tilläggsbidraget m. m. (mom. 24)**

Pär Granstedt (c) och Larz Johansson (c) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar "Utskottet tillstyrker" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker motion 1984/85:1325 yrkandena 6 och 7. Resurstillskottet om 80 milj. kr. bör tillföras förstärkningsresursens undervisningsbundna del i stället för tilläggsbidraget. Härigenom möjliggörs anställning av fasta lärarvikarier. Nuvarande begränsning av rätten att anställa sådana bör upphävas av regeringen räknat fr. o. m. läsåret 1985/86. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motion 1984/85:2822 yrkande 21 i denna del avstyrks.

*dels* att utskottets hemställan under 24 bort ha följande lydelse:

24. beträffande *minskning av förstärkningsresursen samt tilläggsbidraget*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1325 yrkandena 6 och 7 och med avslag på proposition 1984/85:100 och motion 1984/85:2822 yrkande 21 i denna del godkänner vad utskottet förordat samt som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om upphävande av nuvarande begränsning av rätten att anställa fasta lärarvikarier.

**21. Lokalt utvecklingsarbete på lågstadiet, hemspråksundervisning och teknikkurser för flickor (mom. 27)**

Per Unckel, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar "Enligt utskottets" och slutar "för flickor" bort ha följande lydelse:

I nuvarande statsfinansiella läge är det nödvändigt att göra besparingar och omprioriteringar på åtskilliga områden. Detta gäller också lokalt utvecklingsarbete på lågstadiet, hemspråksundervisning och teknikkurser för flickor. Utgångspunkten härför är följande.

Arbetet i förskolan måste efter hand som barnen blir äldre och mognare få en klart skolförberedande inriktning. Målet måste vara att verksamheten i förskolan och grundskolan direkt anknyter till varandra och präglas av metodisk kontinuitet. Utskottet vill vidare understryka att barnens anpassningssvårigheter på lågstadiet aldrig kan bemästras utan en aktiv föräldrainsats. Temporära personalförstärkningar på lågstadiet kan inte förändra de grundläggande orsakerna till dagens problem.

Hemspråksundervisningen bör – utan att ambitionen att ge invandrarbarn en god grund för inlärning av svenska språket åsidosätts – kunna begränsas utöver vad regeringen föreslår. Hemspråksundervisningen bör i första hand ske i förskolan och på låg- och mellanstadiet. Utskottet instämmer i de riktlinjer för den framtida hemspråksundervisningen som anges i motion 1984/85:2822.

Vad slutligen gäller teknikkurser för flickor, bör kostnaderna härför kunna bestridas från SÖ:s medel för utvecklingsarbete.

*dels* att utskottets hemställan under 27 bort ha följande lydelse:

27. beträffande *lokalt utvecklingsarbete på lågstadiet, hemspråksundervisning och teknikkurser för flickor*
att riksdagen med avslag på proposition 1984/85:100 och med bifall till motion 1984/85:2822 yrkandena 16, 18 och 19 i motsvarande delar som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

**22. Avskaffande av statsbidraget till samlad skoldag (mom. 30)**

Per Unckel (m), Göran Allmér (m), Pär Granstedt (c), Birger Hagård (m), Gunnar Hökmark (m) och Larz Johansson (c) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 19 som börjar "Utskottet finner" och slutar "bör anvisas" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motionerna 1984/85:1325 och 1984/85:2822 förorsakar bidraget till fria aktiviteter under den samlade skoldagen en omfattande administrativ insats både inom kommunerna och inom den statliga skoladministrationen. Därför bör det särskilda bidraget och reglerna för detta

avskaffas. Det bör fortsättningsvis ankomma på kommunerna själva att besluta om utformningen och omfattningen av den samlade skoldagen. Vad utskottet här anfört bör riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:1325 yrkandena 8 i denna del och 9 och motion 1984/85:2822 yrkande 15 i denna del och med anledning av motion 1984/85:731 yrkande 2 i denna del som sin mening ge regeringen till känna.

*dels* att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

30. beträffande *avskaffande av statsbidraget till samlad skoldag*
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:1325 yrkandena 8 i denna del och 9 och 1984/85:2822 yrkande 15 i denna del och med anledning av motion 1984/85:731 yrkande 2 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

### 23. Avskaffande av statsbidraget till samlad skoldag (mom. 30)

Linnea Hörlén (fp) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 19 som börjar "Utskottet finner" och slutar "bör anvisas" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att frågan om stöd till små skolenheter är så viktig att medel bör föras till ett sådant bidrag från bidraget till fria aktiviteter under den samlade skoldagen. Nuvarande regler beträffande bidraget till den samlade skoldagen bör tillämpas, men det bidragsbelopp som utgår bör reduceras till hälften. Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion 1984/85:731 yrkande 2 i denna del samt med anledning av motionerna 1984/85:1325 yrkandena 8 i denna del och 9 och 1984/85:2822 yrkande 15 i denna del som sin mening ge regeringen till känna.

*dels* att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

30. beträffande *avskaffande av statsbidraget till samlad skoldag*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:731 yrkande 2 och med anledning av motionerna 1984/85:1325 yrkandena 8 i denna del och 9 och 1984/85:2822 yrkande 15 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

### 24. Särskilt stöd till små skolenheter m. m. (mom. 31)

Per Unckel, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar "Praxis får" och på s. 20 slutar "yrkande 28" bort ha följande lydelse:

Statsbidragssystemen för grundskolan och för fristående skolor behöver anpassas till varandra. En sådan anpassning, som avser bl. a. möjligheten till statsbidrag till fristående skola under viss förutsättning, underlättar enligt

utskottets mening för föräldrar att bestämma om utbildning i fristående form där kommunen inte anser sig kunna upprätthålla undervisningen. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2818 yrkande 28 och med anledning av motionerna 1984/85:731 yrkande 2 i denna del, 1984/85:922 yrkande 1, 1984/85:1325 yrkandena 10 i denna del och 11, 1984/85:1887 och 1984/85:1952 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om stöd till små skolenheter m. m.

*dels* att utskottets hemställan under 31 bort ha följande lydelse:

31. beträffande *särskilt stöd till små skolenheter m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2818 yrkande 28 och med anledning av motionerna 1984/85:731 yrkande 2 i denna del, 1984/85:922 yrkande 1, 1984/85:1325 yrkandena 10 i denna del och 11, 1984/85:1887 och 1984/85:1952 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

**25. Särskilt stöd till små skolenheter m. m. (mom. 31)**

Pär Granstedt (c) och Larz Johansson (c) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar "Praxis får" och på s. 20 slutar "yrkande 28" bort ha följande lydelse:

Fördelarna med små skolenheter är så uppenbara att kommunerna bör ges möjlighet att ta dem till vara när de befolkningsmässiga förhållandena medger det. Därför bör i enlighet med motion 1984/85:1325 en särskild anslagspost om 30 milj. kr. för särskilt stöd till små skolenheter föras upp under grundskoleanslaget, att användas bl. a. när det på grund av ett stort antal små skolenheter är svårt att upprätthålla föreskrivet genomsnitt elever per basresurs i en region. Vidare bör förordningen om tilläggsbidrag ändras på sätt som anges i motion 1984/85:1952. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:1325 yrkandena 10 i denna del och 11 och 1984/85:1952 samt med anledning av motionerna 1984/85:731 yrkande 2 i denna del, 1984/85:922 yrkande 1 och 1984/85:1887 och med avslag på motion 1984/85:2818 yrkande 28 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

*dels* att utskottets hemställan under 31 bort ha följande lydelse:

31. beträffande *särskilt stöd till små skolenheter m. m.*
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:1325 yrkandena 10 i denna del och 11 och 1984/85:1952 samt med anledning av motionerna 1984/85:731 yrkande 2 i denna del, 1984/85:922 yrkande 1 och 1984/85:1887 och med avslag på motion 1984/85:2818 yrkande 28 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

**26. Särskilt stöd till små skolenheter m. m. (mom. 31)**

*Under förutsättning av bifall till reservation 23*

Linnea Hörlén (fp) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar "Praxis får" och på s. 20 slutar "yrkande 28" bort ha följande lydelse:

Fördelarna med små skolenheter är så uppenbara att kommunerna bör ges möjlighet att ta dem till vara när de befolkningsmässiga förhållandena medger detta. Därför bör 21,1 milj. kr. ställas till förfogande för detta ändamål genom att bidraget till den samlade skoldagen minskas med hälften. SÖ bör få i uppdrag att utforma förslag till principer för fördelning av medlen. De skall vara så utformade att de medger okonventionella lösningar vid kommunernas försök att bibehålla små skolor. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1984/85:731 yrkande 2 i denna del och med anledning av motionerna 1984/85:922 yrkande 1, 1984/85:1325 yrkandena 10 i denna del och 11, 1984/85:1887 och 1984/85:1952 och med avslag på motion 1984/85:2818 yrkande 28 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

*dels* att utskottets hemställan under 31 bort ha följande lydelse:

31. beträffande *särskilt stöd till små skolenheter m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:731 yrkande 2 i denna del och med anledning av motionerna 1984/85:922 yrkande 1, 1984/85:1325 yrkandena 10 i denna del och 11, 1984/85:1887 och 1984/85:1952 och med avslag på motion 1984/85:2818 yrkande 28 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

**27. Ändrade utbetalningsregler för bidrag till driften av grundskolan (mom. 32)**

Björn Samuelson (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 20 som börjar "Med hänvisning" och slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan inte ställa sig bakom förslaget att ändra utbetalningsreglerna för bidraget till grundskolan. Regeringsförslaget bör avslås. Samtidigt föreslår utskottet att riksdagen anvisar ytterligare 80 milj. kr. under grundskoleanslaget.

*dels* att utskottets hemställan under 32 bort ha följande lydelse:

32. beträffande *ändrade utbetalningsregler för bidrag till driften av grundskolan*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1945 yrkandena 1 samt 2 i denna del avslår proposition 1984/85:100,

**28. Prövning av statsbidrag till fristående skolor på grundskolenivå (mom. 33)**

Per Unckel (m), Göran Allmér (m), Pär Granstedt (c), Birger Hagård (m), Gunnar Hökmark (m), Larz Johansson (c) och Linnea Hörlén (fp) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 21 som börjar "Enligt uppgift" och slutar "utan avslås" bort ha följande lydelse:

När det gäller frågan om statsbidrag till fristående skola ankommer det, som utskottet redovisat i det föregående, på regeringen att fatta beslut enligt vissa riktlinjer. Att ta ställning i dessa statsbidragsärenden är en grannlaga uppgift. Ansökande skolor måste vid prövningen behandlas utan godtycke av myndigheter och regering. Det är angeläget att den praktiska tillämpningen av 1982 års riksdagsbeslut även fortsättningsvis präglas av vidsynthet och konsekvens. Utskottet anser att regeringen bör fästa stor vikt vid detta och föreslår att riksdagen med anledning av motionerna 1984/85:620 och 1984/85:2537 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ifrågavarande statsbidragsprövning.

*dels* att utskottets hemställan under 33 bort ha följande lydelse:

33. beträffande *prövning av statsbidrag till fristående skolor på grundskolenivå*

att riksdagen med anledning av motionerna 1984/85:620 och 1984/85:2537 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

**29. Anslagsbeloppet (mom. 36)**

*Under förutsättning av bifall till reservationerna 14, 19, 21 och 22*

Per Unckel, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar "Utskottet har" och på s. 23 slutar "grundskolor m. m." bort ha följande lydelse:

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med ställningstagandena i reservationerna 14, 19, 21 och 22 till Bidrag till driften av grundskolor m. m. för budgetåret 1985/86 anvisar 13 627 200 000 kr.

*dels* att utskottets hemställan under 36 bort ha följande lydelse:

36. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen till *Bidrag till driften av grundskolor m. m.* med bifall till motion 1984/85:2822 yrkandena 15, 16, 18, 19, 20 och 21 i motsvarande delar samt yrkande 22 och motion 1984/85:1325 yrkande 8 i denna del och med avslag på proposition 1984/85:100 och motionerna 1984/85:1325 yrkande 10 i denna del, 1984/85:1945 yrkande 2 i denna del och 1984/85:2506 yrkande 3 i denna del för

budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 13 627 200 000 kr.,

**30. Anslagsbeloppet (mom. 36)**

*Under förutsättning av bifall till reservationerna 22 och 25*

Pär Granstedt (c) och Larz Johansson (c) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar "Utskottet har" och på s. 23 slutar "grundskolor m. m." bort ha följande lydelse:

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med ställningstagandena i reservationerna 22 och 25 till Bidrag till driften av grundskolor m. m. för budgetåret 1985/86 anvisar 13 694 800 000 kr.

*dels* att utskottets hemställan under 36 bort ha följande lydelse:

36. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen till *Bidrag till driften av grundskolor m. m.* med bifall till motionerna 1984/85:1325 yrkandena 8 och 10 i motsvarande delar och 1984/85:2822 yrkande 15 i denna del och med avslag på proposition 1984/85:100 och motionerna 1984/85:1945 yrkande 2 i denna del, 1984/85:2506 yrkande 3 i denna del och 1984/85:2822 yrkandena 15, 16, 18, 19, 20 och 21 i motsvarande delar samt yrkande 22 för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 13 694 800 000 kr.,

**31. Anslagsbeloppet (mom. 36)**

*Under förutsättning av bifall till reservationerna 15 och 27*

Björn Samuelson (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar "Utskottet har" och på s. 23 slutar "grundskolor m. m." bort ha följande lydelse:

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med ställningstagandena i reservationerna 15 och 27 till Bidrag till driften av grundskolor m. m. för budgetåret 1985/86 anvisar 13 792 000 000 kr.

*dels* att utskottets hemställan under 36 bort ha följande lydelse:

36. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen till *Bidrag till driften av grundskolor m. m.* med bifall till motionerna 1984/85:1945 yrkande 2 i denna del och 1984/85:2506 yrkande 3 i denna del och med avslag på proposition 1984/85:100 och motionerna 1984/85:1325 yrkandena 8 och 10 i motsvarande delar och 1984/85:2822 yrkandena 15, 16, 18, 19, 20 och 21 i motsvarande delar samt yrkande 22 för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 13 792 000 000 kr.,

**32. Ändring av bestämmelserna för intagning till gymnasieskolan (mom. 40)**

Per Unckel, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 24 som börjar "Även om" och slutar "yrkande 13" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att bestämmelserna för intagning till gymnasieskolan bör ändras. Olika gymnasiala utbildningars krav på förkunskaper bör anges i större utsträckning än för närvarande. En sådan ordning ger eleven rätt information om linjens karaktärsämnen och om vad som krävs för att man skall ha en god chans att klara studierna. I förekommande fall bör skolstyrelsen erbjuda kompletteringsmöjligheter. Då betyg enligt alla forskningsresultat är den säkraste prognosen för framgång i studier, bör det vara betygen som är urvalsgrund. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1984/85:2818 yrkande 13 som sin mening ge regeringen till känna.

*dels* att utskottets hemställan under 40 bort ha följande lydelse:

40. beträffande *ändring av bestämmelserna för intagning till gymnasieskolan*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2818 yrkande 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

**33. Betygsfri intagning till gymnasieskolan (mom. 41)**

*Björn Samuelson (vpk) anser*

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 24 som börjar "Vad så" och slutar "och 4" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i annat sammanhang föreslagit att antalet intagningsplatser till gymnasieskolan skall vara så stort att det räcker till alla ungdomar som vill tas in i gymnasieskolan. Därför föreslår utskottet att en betygsfri intagning till gymnasieskolan införs fr. o. m. höstterminen 1986. Regeringen bör utarbeta närmare regler för ett system med betygsfri intagning, vilket bör presenteras för riksdagen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

*dels* att utskottets hemställan under 41 bort ha följande lydelse:

41. beträffande *betygsfri intagning till gymnasieskolan*
att riksdagen med anledning av motion 1984/85:1033 yrkande 1 och med bifall till motion 1984/85:1045 yrkandena 3 och 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

## Särskilda yttranden

### 1. Fristående skolor (mom. 33)

Per Unckel, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anför:

Med anledning av proposition 1982/83:1 om skolor med enskild huvudman tillstyrkte moderata samlingspartiet i motion 1982/83:39 temporärt regeringsförslag om kriterier för statsbidrag till fristående skola. Samtidigt begärde vi att regeringen skulle återkomma med ett nytt förslag med innebörden att varje fristående skola, som uppfyllde skollagens krav för godkännande, skall kunna erhålla statligt bidrag motsvarande högst kostnaderna för elever i grundskolan. Riksdagen anslöt sig till regeringens förslag.

Utskottet kommer att vid ett senare tillfälle behandla ett moderat motionskrav av samma innebörd som vårt förslag från hösten 1982.

### 2. Hillelskolan och Estniska skolan (mom. 34 och 35)

Per Unckel (m), Göran Allmér (m), Pär Granstedt (c), Birger Hagård (m), Gunnar Hökmark (m), Larz Johansson (c) och Linnea Hörlén (fp) anför:

Utskottet har i betänkandet behandlat bl. a. motionsförslag om bidrag till utvidgad verksamhet vid två fristående skolor, Hillelskolan och Estniska skolan i Stockholm. I båda fallen har motionsyrkandena avstyrkts på formella grunder. I fråga om Hillelskolan avses åtgärder vidtas av regeringen i enlighet med motionens intentioner och i det andra fallet finns ännu inte det formella underlaget för regeringens beslut. Det finns mot denna bakgrund inte anledning att anmäla reservation men vi vill klargöra att vi hävdar uppfattningen att dessa skolors anspråk på ökat statsbidrag är berättigade.

### 3. Betygsättningen i årskurs 9 (mom. 39)

Björn Samuelson (vpk) anför:

Det resonemang som utskottet för om betygsättningen i årskurs 9 ser jag som ytterligare skäl för en betygsfri skola.

***minab/gotab*** Stockholm 1985 82398